O‘ZBEKISTON OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

Toshkent Moliya instituti

A.S Sotivoldiyev, B.O.Bolibekov

Buxgalteriya hisobi nazariyasi

fanidan masalalar to‘plami

Toshkent
“IQTISOD-MOLIYa”
2007

Sotivoldiev A.S., Bolibekov B.O. Buxgalteriya hisobi nazariyasi fanidan masalalar to‘plami.–T.: “IQTISOD-MOLIYa”, 2007, 64 bet.

Mazkur mashg‘ulotlar to‘plami “O‘zdonmahsulot” tizimidagi “G‘alla – Alteg” ochiq aksionerlik jamiyati (OAJ) materiallari asosida yozilgan bo‘lib, “Buxgalteriya hisobi nazariyasi” kursining dasturiga mos keladi va u “Buxgalteriya hisobi, tahlil va audit” va boshqa ixtisosliklar bo‘yicha bilim olayotgan talabalar uchun mo‘ljallangan.

Ishning taqdim etilgan strukturasi “Buxgalteriya hisobi nazariyasi” kursini nazariy va amaliy materiallari o‘zaro aloqasini tushunish imkoniyatini beradi.

Buxgalteriya hisobining nazariyasi bo‘yicha mashg‘ulotlar to‘plami ushbu kursning asosiy mavzularini qamrab olgan. O‘tilgan materiallarni o‘zlashtirish maqsadida har bir mavzu bo‘yicha testlar keltirilgan. Mavzular bo‘yicha testlarning mavjudligi talabalar bilimini joriy va oraliq nazorat qilishni ta’minlaydi.

Masalalar to‘plami Toshkent Moliya instituti Ilmiy-uslubiy kengashida muhokama qilingan va nashrga tavsiya etilgan (2007 yil 25 avgust 3-sonli majlis bayoni)

Taqrizchilar: i.f.n., dos. B.K.Hamdamov;
i.f.n., dos. S.U.Mehmonov

©“IQTISOD-MOLIYa”, 2007

Kirish

O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlarning mukammal shakllanib borishi alohida yo‘nalish va ko‘rinishga ega bo‘lgan hisob tizimini yuzaga chiqardi. Bu hisob tizimida asosiy bo‘g‘in buxgalteriya hisobi hisoblanadi. Bizning Milliy iqtisodiyotimizda ham uning o‘ziga xos xususiyatlari mavjud. Bunda bu fan tayanib ish ko‘radigan hujjat va ma’lumotlarni oldindan tajribada sinash orqali malaka hosil qilish muhim hisoblanadi.

Shu ma’noda mazkur mashg‘ulotlar to‘plami “O‘zdonmahsulot” tizimidagi “G‘alla – Alteg” ochiq akцionerlik jamiyati (OAJ) materiallari asosida yozilgan va “Buxgalteriya hisobi nazariyasi” kursining dasturiga mos keladi.“Buxgalteriya hisobi, tahlil va audit” va boshqa ixtisosliklar bo‘yicha bilim olayotgan talabalarga kelgusi faoliyati mohiyatini chuqurroq anglashida qo‘l keladi.

Ishning taqdim etilgan strukturasi “Buxgalteriya hisobi nazariyasi” kursini nazariy va amaliy materiallari o‘zaro aloqasini tushunish imkoniyatini beradi.

Buxgalteriya hisobining nazariyasi bo‘yicha mashg‘ulotlar to‘plami ushbu kursning asosiy mavzularini qamrab olgan. O‘tilgan materiallarni o‘zlashtirish maqsadida har bir mavzu bo‘yicha testlar keltirilgan. Mavzular bo‘yicha testlarning mavjudligi talabalar bilimini joriy va oraliq nazorat qilishni ta’minlaydi.

1 - mashg‘ulot

Mavzu: Buxgalteriya hisobining predmeti va metodi.
Seminar

Mazkur mavzu bo‘yicha quyidagi savollarni ko‘rib chiqish tavsiya qilinadi:

1. Xo‘jalik hisobini kelib chiqish sabablari va rivojlanishi.
2. Xo‘jalik hisobining yagonaligi va uning uch xil turlari.
3. Hisobning iqtisodiy mohiyati va uning boshqarish tizimidagi o‘rni.
4. Buxgalteriya hisobining ahamiyati va iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida uning oldiga qo‘yilgan talablar.

Adabiyotlar.

1. O‘zbekiston Respublikasining “Buxgalteriya hisobi to‘g‘risida” gi qonuni. I996 - yil 30 - avgust.
2. Buxgalteriya hisobining BXMS № 0I.
3. Пачоли Л. Трактат о счётах и записах. М. I994.
4. Макаров В.С Теория бухгалтерского ичёта М.I974.
5. Xoshimov B.A. Buxgalteriya hisobi nazariyasi. Darslik. Toshkent, “Yangi asr avlodi”, 2004.

2 - mashg'ulot

Mavzu: Xo'jalik mablag'lari tasnifi

"G'alla – Alteg" OAJ ning 200_ - yil 1-yanvargacha bo'lgan xo'jalik mablag'lari to'g'risidagi ma'lumotlar.

1 - jadval.

Xo'jalik mablag'larining turlari	Summa	Izoh
1	2	3
1. Neft mahsulotlari	100.000	
2. Stanoklar	300.000	
3. Hisob-kitob schyotida turgan pul	950.000	
4. Кassadagi naqd pul	50.000	
5. Tugallanmagan ishlab chiqarish xarajatlari	150.000	
6. Hisobdor shaxclarga berilgan bo'nak summasi	20.000	
7. Idora binolari	1.200.000	
8. Qurilish materiallari	300.000	
9. Idish va idish materiallari	150.000	
10. Foyda hisobidan budjetga hisoblangan daromad solig'i		
11. Inventar va xo'jalik jihozlari	350.000	
12. Bankdagi maxsus schyotlardagi pul mablag'lari	180.000	
13. Sotilgan mahsulot uchun olinadigan summa	320.000	
14. Idoradagi mebel va ofis jihozlari	500.000	
15. Xomashyo va materiallar	800.000	
16. Кo'mir, o'tin	250.000	
17. Yuk avtomobillari	50.000	
18. Garaj binolari	2.500.000	
19. Debitor qarzlar	500.000	
20. Bolalar bog'chasi binolari	250.000	
21. Sport anjomlari	1.100.000	
22. Yengil xizmat mashinalari	300.000	
23. Turar joy binolari	2.300.000	
24. Ta'mirlash ustaxonasidagi tokarlik stanoklari	950.000	
25. Кutubxona kitoblari	350.000	
26. O'rnatiladigan milliy asbob-uskunalar	650.000	
27. Asosiy vositalarni xarid qilish xarajatlari	800.000	
28. Ombordagi tayyor mahsulotlar	850.000	
29. Ombordagi sotiladigan tovarlar	400.000	
30. TMZ lar uchun mol etkazib beruvchilarga berilgan bo'naklar	200.000 300.000	
JAMI		

Topshiriqni bajarish uchun metodik koʻrsatma

1. I-jadvalning 3 - xonasi (izoh)ga ushbu jadvalda keltirilgan har bir mablagʻ roʻparasiga qaysi sohaga (ishlab chiqarish, muomala, noishlab chiqarish, chetlashtirilgan) tegishli ekanini yozib qoʻying.
2. Shundan soʻng quyidagi 2 - jadvalga alohida mablagʻlar guruhlari koʻchirib yozilib, jami chiqarilsin.

Xoʻjalik mablagʻlarini tasniflash.

2 - jadval.

Guruh nomlari va ularga yoziladigan mablagʻ turlari	**Summa**
I. Ishlab chiqarish sohasidagi mablagʻlar **1.1 Mehnat vositalari.** **Stanoklar va hokazolar.**	**300.000**
Mehnat vositalari jami	**?**
1.2 Mehnat buyumlari: **Neft mahsulotlari va hokazolar.**	**100.000**
Mehnat buyumlari jami:	**?**
II. Muomaladagi mablagʻlar **2.1 muomala buyumlari:** **…………………………..** **…………………………..**	
Muomala buyumlarining jami	**?**
2.2 Pul mablagʻlari: **…………………………..** **…………………………..**	
Pul mablagʻlarining jami:	**?**
Guruh nomerlari va ularga yoziladigan mablagʻ turlari	**Summa**
2.3. Hisoblashishdagi mablagʻlar: **………………………….** **………………………….**	
Hisoblashishdagi mablagʻlar, jami	**?**
III. Ishlab chiqarish sohasidagi mablagʻlar **..** **………………………….**	
Ishlab chiqarish sohasidagi mablagʻlar, jami	**?**
IV. Chetlashtirilgan mablagʻlar	
OAJ boʻyicha mablagʻlar, jami	**?**

3-mashg‘ulot

Mavzu: Xo‘jalik mablag‘larini tasniflash

“G‘alla – Alteg” OAJ ning 200_ yil 1-yanvarga bo‘lgan xo‘jalik mablag‘larining manbalari to‘g‘risidagi ma’lumot.

1 - jadval.

Xo‘jalik mablag‘larining manbalari	**Summa**	**Izoh**
1	2	3
1. Asosiy vositalarning eskirishi	**1.600.000**	
2. Mehnat haqi bo‘yicha qarz	**400.000**	
3. Ta’mirlash fondiga ajratma	**300.000**	
4. Ijtimoiy sug‘urta organlaridan qarz	**250.000**	
5. Bankning qisqa muddatli ssudasi	**350.000**	
6. Byudjetga to‘lovlar bo‘yicha qarz	**600.000**	
7. Boshqa kreditorlardan qarz	**800.000**	
8. Ustav kapitali	**10.120.000**	
9. Xizmat safari bo‘yicha hisobdor shaxslarga qarz	**150.000**	
10.Bajarilgan ishlar bo‘yicha pudratchilarga to‘lashga tegishli summa	**550.000**	
11. Olingan ehtiyot qismlar uchun mol yuboruvchilardan bo‘lgan qarz	**150.000**	
12. Qo‘shilgan kapital	**180.000**	
13. To‘lanadigan dividend summasi	**550.000**	
14. Taqsimlanmagan foyda	**770.000**	
15. Sotiladigan mahsulotlar uchun oldindan olingan bo‘nak summasi	**350.000**	
JAMI		

Topshiriqni bajarish uchun metodik ko‘rsatma

1. I-jadvalning birinchi xonasida keltirilgan manbalar ro‘parasiga har biri qaysi manbalar guruhi (o‘z mablag‘lar manbai, chetdan jalb qilingan mablag‘lar manbai va foyda) ga tegishli ekanini yozib qo‘ying.

2. Shundan so‘ng quyidagi 2 - jadvalga alohida manbalar guruhlari bo‘yicha yozib jamlarini chiqaring.

2 - jadval

Xo‘jalik mablag‘lari manbalarining tasnifi

Guruh nomlari va ularga yoziladigan manba turlari	Summa
I. O‘z mablag‘lar manbai (xusisiy kapital) **1.1. Кapital:** **……………………………** **……………………………**	
Кapital bo‘yicha jami	**?**
1.2. Rezervlar: **……………………………**	
Rezervlar bo‘yicha jami	**?**
II. Chetdan jalb qilingan mablag‘lar manbai (majburiyatlar) **2.1. Bank kreditlari** **…………………………...** **2.2. Кreditor qarzlar:** **……………………………** **……………………………**	
Кreditor qarzlar jami	**?**
2.3. Mol yuboruvchi va pudratchilardan qarz **……………………………** **……………………………**	
Mol yuboruvchi va pudratchilardan qarzning jami	**?**
III. Foyda va hisoblangan eskirish **3.1.** **3.2.**	
Foyda va hisoblangan eskirish jami	**?**
Xo‘jalik mablag‘lari manbalarining jami	**?**

1 - mavzu: Mablag‘ va manbalar tasnifi bo‘yicha testlar

1. Foydalanish davri bo‘yicha aktivlar quyidagicha:
a) buyumlashtirilgan;
b) joriy;
c) uzoq muddatli;
d) qisqa muddatli.

2. Qaytarish muddatiga qarab majburiyatlar quyidagilarga bo‘linadi:
a) uzoq muddatli majburiyatlar;
b) xususiy kapital;
c) qisqa muddatli majburiyatlar;
d) joriy.

3. Uzoq muddatli aktivlarga quyidagilarga kiradi:
a) asosiy materiallar;
b) asosiy vositalar;
c) inventar va xo‘jalik jihozlari;
d) hisob-kitob schyotidagi pul mablag‘lari;
e) nomoddiy aktivlar;
f) uzoq muddatli qo‘yilmalar.

4. Joriy aktivlarga quyidagilar kiradi:
a) asosiy vositalar;
b) asosiy materiallar;
c) nomoddiy aktivlar;
d) aksiyalar;
e) tayyor mahsulotlar;
f) debitorlik qarzlar.

5. Ishlab chiqarish sferasidagi joriy aktivlarga kiradi:
a) asosiy vositalar;
b) yoqilg‘i;
c) tugallanmagan ishlab chiqarish;
d) kassadagi pul;
e) xomashyo va materiallar.

6. Muomala sferasidagi joriy aktivlarga kiradi:
a) asosiy vositalar;
b) tayyor mahsulot;
c) tugallanmagan ishlab chiqarish;
d) pul mablag‘lari;
e) hisobdor shaxslar qarzi.

7. Asosiy vositalar quyidagi guruhga kiradi:
a) hisoblashishdagi mablag‘lar;
b) mehnat buyumlari;
c) mehnat vositalari;
d) o‘z manbalari.

8. Tashkilot aktivlari tashkil bo‘lish manbalariga qarab bo‘linadi:
a) qarzga va sotib olingan;
b) berkitilgan va qarzga olingan;
c) berkitilgan va maxsus tayinlangan;
d) o‘z va qarzga olingan.

9. Ichki yalpi mahsulotni taqsimlash bo‘yicha majburiyatlar – bu:
a) ijtimoiy organlar oldidagi qarz;
b) mol yuboruvchilardan qarz;
c) tashkilot xodimlaridan qarz;
d) ssuda bo‘yicha bankdan qarz.

10. Hisoblashishlar bo‘yicha majburiyatlar – bu:
a) ish haqi bo‘yicha xodimlardan qarz;
b) ssuda bo‘yicha bankdan qarz
c) mol yuboruvchilardan qarz;
d) maxsus tayinlangan mablag‘lar;
e) olingan avanslar.

4 - mashg‘ulot

Mavzu: Buxgalteriya balansi

Inventarizasiya ro‘yxati ma’lumotlari bo‘yicha 200_ - yil 1 - yanvarga “G‘alla - Alteg” OAJ ning sintetik schyotlarida quyidagi qoldiqlar mavjud.

1-jadval.

Xo‘jalik mablag‘lari va manbalari	**Summa**	**Izoh**
1. Binolar	**4.400.000**	
2. Binolarning eskirishi	**500.000**	
3. Stanoklar	**650.000**	
4. Bankning qisqa muddatli krediti	**350.000**	
5. Transport vositalari	**4.800.000**	
6. Mehnat haqidan qarz	**400.000**	
7. O‘rnatiladigan asbob-uskunalar	**800.000**	
8. Byudjetga qarz	**600.000**	
9. Mebel va ofis jihozlari	**800.000**	
10. Ijtimoiy organlardan qarz	**250.000**	
11. Asosiy vositalarni xarid qilish	**850.000**	
12. Stanoklarning eskirishi	**250.000**	
13. Transport vositalarining eskirishi	**850.000**	
14. Yoqilg‘ilar	**150.000**	
15. Tugallanmagan ishlab chiqarish	**150.000**	
16. Boshqa kreditorlar	**800.000**	
17. Qurilish materiallari	**300.000**	
18. Inventar va xo‘jalik jihozlari	**180.000**	
19. Xom ashyo va materiallar	**250.000**	
20. To‘lanadigan dividentlar	**550.000**	
21. Ombordagi tayyor mahsulot	**400.000**	
22. Oldindan olingan bo‘nak	**350.000**	
23. Idish va idish materiallari	**150.000**	
24. Ombordagi sotiladigan tovarlar	**200.000**	
25. Mol yuboruvchi va pudratchilardan qarz	**700.000**	
26. Hisob-kitob schyotidagi pul	**950.000**	
27. Ustav kapitali	**10.120.000**	
28. Кassa	**50.000**	
29. Qo‘shilgan kapital	**180.000**	
30. Akkreditivlar	**320.000**	
31. Taqsimlanmagan foyda	**770.000**	
32. Hisobdor shaxslarga berilgan bo‘nak	**20.000**	
33. Xodimlarning xizmat safaridan qarzi	**150.000**	
34. Sotilgan mahsulot uchun xaridorlardan olinadigan summa	**500.000**	
35. Ta’mirlash fondiga ajratma	**300.000**	
36. Debitor qarzlar.	**250.000**	
37. Mol etkazib beruvchilarga berilgan bo‘nak	**300.000**	
38. Boshqa asosiy vositalar (sport anjomlari)	**300.000**	

Mashg‘ulotni bajarish bo‘yicha metodik ko‘rsatma

1. Birinchi jadvalning oxirgi “Izoh” xonasiga ushbu jadvalda ko‘rsatilgan har bir ma’lumot bo‘yicha “aktiv” yoki “passiv” so‘zi yozilsin.

2. Shundan so‘ng quyida keltirilgan 2 - jadval balans tegishli bo‘limlari bo‘yicha tuzilib, jamlari chiqarilsin.

2 - jadval

“G‘alla - Alteg” OAJ ning 1 - yanvar 200_ - yil balansi

Aktiv **Passiv**

Balans moddalari	**Summa**	**Balans moddalari**	**Summa**
Jami		**Jami**	

5 - mashg‘ulot

Mavzu: Xo‘jalik muomalalari ta’sirida balansdagi o‘zgarishlarni aks ettiring.

Ushbu mavzuni o‘zlashtirish maqsadida “G‘alla-Alteg” OAJning 200_yil 1-yanvarga bo‘lgan qisqartirilgan balansini keltiramiz.

1 - jadval

Aktiv **Passiv**

Balans moddalari	**Summa**	**Balans moddalari**	**Summa**
1. Asosiy vositalar	**2.030.000**	**1. Ustav kapitali**	**1.400.000**
2. Tayyor mahsulot	**400.000**	**2. Taqsimlanmagan foyda**	**300.000**
3. Qurilish materiallari	**300.000**	**3.Bankning qisqa muddatli krediti**	**350.000**
4. Кassa	**50.000**	**4. Mehnatga haq to‘lash**	**400.000**
5. Bankdagi hisob-kitob schyoti	**950.000**	**5. Mol yuboruvchilar bilan hisob-kitob**	**700.000**
6. Hisobdor shaxslar	**20.000**	**6. Budjet bilan hisoblashish**	**600.000**
Jami	**3.750.000**	**Jami**	**3.750.000**

Yanvar oyida quyidagi muomalalar sodir bo‘lgan.

2 – jadval

Xo‘jalik muomalalarining mazmuni	Summa	Muoma-la turlari
1	2	3
<u>2- yanvar kuni sodir bo‘lgan muomalalar</u>		
1. Xodimlarga ish haqi berish uchun kassaga naqd pul keltirildi. 2. Foydaning bir qismi ustav kapitaliga qo‘shildi. 3. Bankdan qisqa muddatli kredit olinib hisob-kitob schyotiga o‘tkazildi.	170.000 180.000 250.000	
4. Xodimlarga kassadan ish haqi berildi.	160.000	
3 - yanvar kuni sodir bo‘lgan muomalalar.		
1. Safar xarajatlari uchun hisobdor shaxs Mansurovga kassadan naqd pul berildi. 2. Mol yuboruvchilardan qurilish materiallari qabul qilindi, lekin puli to‘lanmadi. 3. Hisob-kitob schyotidan bankning qisqa muddatli krediti to‘landi. 4. Bank krediti hisobidan budjetga soliq summasi o‘tkazib berildi.	250.000 60.000 250.000 270.000	

Topshiriqni bajarish uchun metodik ko‘rsatma.

1) 2 - jadvalning 3 - xonasida har bir xo‘jalik muomalasi balansning nechanchi xil o‘zgarishiga kirishi ko‘rsatilsin.

2) Masalani echish uchun quyidagi shaklda 3 - jadval tuzilsin.

3 – jadval.

Balans moddalari	1- yanvarga qoldiq	2 -yanvar kuniga o‘zgarish	3 - yanvar kuniga o‘zgarish	4 - yanvarga qoldiq
1	2	3	4	5
<u>Aktiv</u> 1. Asosiy vositalar 2. Tayyor mahsulot 3. Qurilish materiallari 4. Kassa 5. Hisob-kitob schyoti 6. Hisobdor shaxslar				
Jami				

Balans moddalari	1-yanvarga qoldiq	2-yanvar kuniga o‘zgarish	3-yanvar kuniga o‘zgarish	4-yanvarga qoldiq
1	2	3	4	5
<u>Passiv</u> **1. Ustav kapitali** **2. Bank krediti** **3. Mehnatga haq to‘lash** **4. Mol yuboruvchilar bilan hisoblashish** **5. Taqsimlanmagan foyda**				
JAMI				

3). 3-jadvalning 2-xonasiga 1-yanvarga qoldiqni ko‘rsating, 3-xonasiga 2-jadvalda keltirilgan 2-yanvar kuni sodir bo‘lgan to‘rtta xo‘jalik muomalalarining summalari tegishli balans moddalari bo‘yicha (qo‘shuv (+), ayiruv (-) alomati qo‘yilib) aks ettirilsin. So‘ngra 3-jadvalning 4-xonasiga 2-jadvalda keltirilgan 3-yanvar kuni sodir bo‘lgan 4 ta xo‘jalik muomalalarining summalari tegishli balans moddalari bo‘yicha (qo‘shuv (+), ayiruv (-) alomati qo‘yilib) aks ettirilsin va 5-xonaga 4-yanvarga qolgan qoldiq yozilsin.

TEST

Mavzu: Buxgalteriya balansi bo‘yicha test savollari

1. To‘g‘ri javobni ko‘rsating.

a) interval (oraliq);

b)bir vaqtli (momentli);

s) interval va vaqtli (momentli);

d) sintetik.

2. Kirish balansi nimaga tuziladi?

a) xo‘jalik faoliyatini rejalashtirish uchun;

b) yil oxirida natijani jamlash uchun;

s) yuridik shaxs sifatida uning qaramog‘iga ajratilgan xo‘jalik mablag‘larni aks ettirish uchun;

d) xo‘jalikni tugatilishda.

3. Sotilgan mahsulot uchun pul hisob – kitob schyotiga tushsa, qaysi tur o‘zgarishi bo‘ladi?

a) 1 - tur   c) 3 - tur   b) 2 - tur   d) 4 - tur.

4. Кassadan ish haqi berilsa, qaysi tip o‘zgarishi hosil bo‘ladi?

a) 1 - tip; c) 3 - tip;
b) 2 - tip; d) 4 - tip.

5. **Bankdan olingan qisqa muddatli kredit mol yuboruvchilar schyotiga o‘tkazilsa, qaysi tip o‘zgarishi hosil bo‘ladi?**

a) 1 - tip; b) 2 - tip; c) 3 - tip; d) 4 - tip.

6. Mol yuboruvchilardan materiallar olindi, lekin puli to‘lan-madi. Qaysi tip o‘zgarishi bo‘ladi?

a) 1 - tip; b) 2 - tip; c) 3 - tip; d) 4 - tip.

7. Likvidasiya balansi nima maqsadda tuziladi?

a) yillik ish faoliyatning natijasini bilish uchun;
b) xo‘jalikni yillik faoliyati rejalashtirish uchun;
c) tashkilotni tugatish vaqtidagi xo‘jalik mablag‘larini baholash uchun;
d) hozirgi sharoitda tuzilmaydi.

8. Asosiy vositalar, nomoddiy aktivlar amortizasiyasi ko‘rsatil-magan balansni qanday balans deydi?

a) xotima;
b) “brutto”;
c) netto;
d) provizor.

9. 1 - tip xo‘jalik muomalalari sodir bo‘lsa, balansning jami o‘zgaradimi?

a) o‘zgarmaydi;
b) aktiv ko‘payadi;
c) passiv ko‘payadi;
d) aktiv va passiv ko‘payadi.

10. Mol yuboruvchilarga berilgan avans – bu:

a) debitor qarz ;
b) kreditor qarz;
c) qisqa muddatli kredit.

6 - mashg‘ulot

3 - mavzu: Schyotlar va ikkiyoqlamali yozuv.

“G‘alla – Alteg” OAJ ning 200 _ - yil I – fevralga bo‘lgan balansi.

Aktiv **Passiv**

Schyot №	Schyotlar nomi	Summa	Schyot №	Schyotlar nomi	Summa
1	2	3	4	5	6
	I. Uzoq muddatli aktivlar			I. Xususiy kapital	
0120		4.400.000	8310		10.120.000
0130		650.000	8410		180.000
0160		4.800.000	8710		770.000
0710		800.000	8910		300.000
0820		850.000	I. Bo‘lim jami II. Majburiyatlar		
0140		800.000	6810		350.000
0190		300.000	6710		400.000
	II. Bo‘lim jami II. Joriy aktivlar		6410		600.000
			6520		250.000
1030		150.000	6610		550.000
2010		150.000	6990		800.000
1050		300.000	6310		350.000
1080		180.000	6010		700.000
1010		250.000	6970		150.000
2810		400.000		II. bo‘lim jami	
1060		150.000	Asosiy vositalar eskirishi		
2910		200.000			
5110		950.000	0220		500.000
5010		50.000	0230		250.000
5510		320.000	0260		850.000
4220		20.000			
4010		500.000			
4890		250.000			
4310		300.000			
9810		350.000			
	II. Bo‘lim jami			Jami eskirish	
	Balans			Balans	

2 - jadval.

"G'alla - Alteg" OAJ ning 200_ yil fevral' oyida sodir bo'lgan xo'jalik muomalalarini ro'yxatga olish jurnali

Xo'jalik muomalalarini qisqacha mazmuni	Summa	Provodka	
		DT	KT
1	2	3	4
1. Ishlab chiqarishdan omborga tayyor mahsulot haqiqiy tannarxda kirimga olindi	120.000		
2. Olmaliq qurilish materiallari zavodidan qurilish materiallari olindi, lekin puli to'lanmadi.	170.000		
3. Hisob-kitob schyotiga sotish uchun jo'natilgan mahsulotlar summasi xaridorlardan olindi	320.000		
4. Byudjetga soliqlar summasi hisob-kitob schyotidan o'tkazib berildi	280.000		
5. Ish haqi berish uchun hisob-kitob schyotidan kassaga pul olindi	230.000		
6. Kassadan ish haqi berildi	220.000		
7. Bankdan qisqa muddatli kredit olinib, mol yuboruvchilarga o'tkazib berildi	260.000		
8. Boshqa debitorlardan qarz undirilib, hisob-kitob schyotiga o'tkazildi	240.000		
9. Asosiy ishlab chiqarishda ishlagan ishchilarga ish haqi hisoblandi	270.000		
10. Ishchilarning ish haqidan budjetga daromad solig'i ushlandi	350.000		
11. Asosiy ishlab chiqarishga qurilish materiallari sarflandi	200.000		
12. Foydalanilmagan akkreditivlarning bir qismi hisob-kitob schyotiga o'tkazildi	170.000		
13. Hisobdor shaxslarga berilgan bo'nak summasining foydalanilmay qolgan qismi kassaga topshirildi	150.000		
14. Kassadan dividend summasi to'landi	20.000		
15. Hisob-kitob schyotidan qisqa muddatli kredit summasi qaytarildi.	210.000		

Topshiriqni bajarish uchun metodik ko'rsatmalar

I-jadval (balans)da keltirilgan schyotlarning nomlari turlili-gicha yozilib, jamlari chiqarilsin

2-jadvalda keltirilgan I5 ta xo‘jalik muomalalariga provodkalar berilib, 3 va 4-xonalarda debetlanuvchi va kreditlanuvchi schyotlarni nomerlari ko‘rsatilsin.

I-jadvalda (balans)da keltirilgan barcha aktiv va passiv schyotlar bo‘yicha daftarda schyotlar (samolyot) ochilib ularga dastlabki qoldiqlari balansdan ko‘chirib yozilsin.

Ochilgan schyotlarga I5 ta xo‘jalik muomalalarining summalari tarqatilib, oborotlari (aylanmalari) va oxirgi saldolari chiqarilsin hamda oborot (aylanma) vedomosti tuzilsin.

7 - mashg‘ulot

Mavzu: Schyotlar va ikkiyoqlamali yozuv - sintetik va analitik hisob

1 - jadval.

“G‘alla - Alteg” OAJ da 200_ - yil mart oyida quyidagi xo‘jalik muomalalari sodir bo‘lgan.

Xo‘jalik muomalalarining qisqacha mazmuni	Summa	Provodka	
		DT	KT
1	2	3	4
1. Olingan qurilish materiallari uchun mol yuboruvchilarga hisob-kitob schyotidan pul o‘tkazib berildi.	90.000		
2. Turli xarajatlar uchun hisob-kitob schyotidan kassaga pul olib kelindi.	200.000		
3. Kassadan quyidagi xodimlarga xizmat safari sarfi uchun pul berildi:			
I) A.A.Ashurovga	12000		
II) B.B.Begimovga	18000		
JAMI -	30.000		
4. Mol yuboruvchilardan quyidagi materiallar olinib omborga qabul qilindi, lekin puli to‘lanmadi.			
a) 20 m/m po‘lat;	250.000		
b) 25 m/m armatura;	450.000		
c) 15 m/m sim.	200.000		
JAMI -	900.000		
5. Asosiy ishlab chiqarishda band bo‘lgan ishchilarga ish haqi hisoblandi			
“A” mahsuloti bo‘yicha	200.000		
“B” mahsuloti bo‘yicha	300.000		
JAMI	500.000		

6. Ishchilarning ish haqlariga nisbatan belgilangan miqdorda ijtimoiy sug'urta ajratildi: "A" mahsuloti bo'yicha "B" mahsuloti bo'yicha	 50.000 75.000		
JAMI	125.000		
7. Ishchilarning ish haqlaridan budjetga daromad solig'i ushlandi 8. Ombordan asosiy ishlab chiqarishdagi "A" mahsuloti uchun quyidagi materiallar sarflandi: a) 20 m/m po'lat b) 25 m/m armatura c) 15 m/m sim	 100.000 180.000 240.000 130.000		
JAMI	550.000		
9. Hisobdor shaxslar xizmat safaridan qaytgach avans (bo'nak) hisobotini topshirdi: a) Ashurov "A" mahsulotini targ'ibot qilish bo'yicha safarda bo'lib, 11.000 so'm sarflaganligi hujjatlar bilan asoslangan b) Begimov "B" mahsulotini targ'ibot qilish bo'yicha safarda bo'lib, 20.000 so'm sarflaganligi hujjatlar bilan asoslangan	 11.000 20.000		
10. Safardan qaytgach Ashurov sarflanmay qolgan summani kassaga topshirdi 11. Safardan qaytgach Begimovga ortiqcha sarflangan summa kassadan to'landi 12. Hisob-kitob schyotidan quyidagi maqsadlar uchun pul o'tkazib berildi: a) budjetga daromad solig'i b) ijtimoiy sug'urta organiga	 5.000 2.000 100.000 125.000		
JAMI	225.000		
13. Ombordan asosiy ishlab chiqarishdagi "B" mahsuloti uchun quyidagi materiallar sarflandi: a) 20 m/m po'lat b) 25 m/m armatura c) 15 m/m sim	 100.000 210.000 115.000		
JAMI	425.000		
14. Tayyor mahsulotlar ishlab chiqarishdan omborga haqiqiy tannarxda qabul qilindi: "A" mahsuloti "B" mahsuloti	 550.000 380.000		
JAMI	930.000		
15. Xarid qilingan stanoklar foydalanishga topshirildi 16. Hisob-kitob schyotidan bank krediti to'landi	850.000 400.000		

Topshiriqni bajarish uchun metodik ko‘rsatma

1. 1-jadvalda keltirilgan xo‘jalik muomalalariga provodkalar berilsin.
2. Oldingi 6-mashg‘ulot bo‘yicha tuzilgan oborot (aylanma) vedomostning oxirgi saldosida keltirilgan barcha schyotlar uchun (samolyotlar) schyotlar maketi ochilib, ularning dastlabki saldolari yozilsin.
3. Barcha xo‘jalik muomalalarining provodkalari ochilgan schyotlar maketiga tarqatilib, oborotlari va oxirgi saldolari chiqarilsin.
4. I0I0 “Xom ashyo va materiallar”, 4220 “Xizmat safarlariga berilgan bo‘naklar” va 20I0 “Asosiy ishlab chiqarish” schyotlari bo‘yicha analitik schyotlar ochilsin.

Quyida analitik hisob yuritish uchun ma’lumotlar keltiriladi:

I0I0 “Xomashyo va materiallar”ning ombordagi oy boshiga qolgan qoldig‘i

a) 20 m/m po‘lat	–	90.000 sim
b) 25 m/m armatura	–	60.000 sim
c) I5 m/m sim	–	I00.000 sim
JAMI	–	250.000 sim

4220 “Xizmat safarlariga berilgan bo‘naklar” ning oy boshiga qoldig‘i

a) Ashurov A.A – qaytarib topshirmagan summa – 5000 so‘m
b) Begimov B.B – bo‘yicha qoldiq bo‘lmagan

20I0 “Asosiy ishlab chiqarish” schyotining
“A” mahsuloti bo‘yicha oy boshiga qoldiq – I50.000 so‘m
“B” mahsuloti bo‘yicha oy boshiga qoldiq – 350.000 so‘m

5. Sintetik va analitik schyotlari bo‘yicha oborot (aylanma) vedomostlari tuzilsin

Mavzu: Schyotlar va ikkiyoqlamali yozuv bo‘yicha test savollari

1. Quyidagilar hisobga oladigan schyotlar aktiv schyotlariga kiradi:
a) mulklarni; b) majburiyatlarni; c) hisoblashishlarni.

2. Quyidagilarni hisobga oladigan schyotlar passiv schyotlarga kiradi:
a) mulklarni; b) majburiyatlarni; c) hisoblashishlarni.

3. Sintetik schyotlar nimaga xizmat qiladi?
a) hisob obyektini maydalab ta’riflashga;
b) hisob obyektini umumiy ta’riflashga.

4. Analitik schyotlar nimaga xizmat qiladi?
a) hisob obyektini birma-bir ta’riflashga;
b) hisob obyektini umumiy ta’riflashga.

5. Qachon aktiv schyotning saldosi nolga teng bo‘ladi?
a) oy davomida oboroti bo‘lmasa;
b) debet oboroti kredit oborotiga teng bo‘lsa;
c) boshlang‘ich saldo plyus debet oboroti, kredit oborotiga teng bo‘lsa.

6. Qachon passiv schyotning saldosi nolga teng bo‘ladi?
a) oy davomida oboroti bo‘lmasa;
b) debet oboroti kredit oborotiga teng bo‘lsa;
c) kredit boshlang‘ich saldo plyus kredit oboroti debet oborotiga teng bo‘lsa.

7. Sintetik schyotlar bo‘yicha oborot vedomosti quyidagi maqsadda tayinlangan:
a) schyotlar korrespondensiyasini to‘g‘riligini tekshirish uchun;
b) analitik hisobning to‘g‘riligini bilish uchun;
c) sintetik schyotlarni to‘liqligini tekshirish uchun;
d) schyotlarning jamini chiqarish uchun.

8. Analitik schyotlar bo‘yicha qanday vedomost tuziladi?
a) shaxmatli, saldoli;
b) kontokorrentli, saldoli;
c) son-summa va tovar-material.

9. Sintetik schyotlar bo‘yicha oborot vedomostining jami teng bo‘lmasa, nimani bildiradi?
a) dastlabki saldo noto‘g‘ri ko‘chirib yozilgan;
b) ikkiyoqlamali yozuv prinsipi buzilgan;
c) oxirgi saldo noto‘g‘ri hisoblab topilgan.

10. Schyotlar balansga nisbatan bo‘ladi:
a) pul mablag‘lari, hisoblashishlar;
b) aktiv va passiv;
c) sintetik va analitik;
d) hisoblashish.

11. Ikkiyoqlamali yozuv – bu operasiyalarni quyidagicha aks ettirish:
a) schyotning debeti bo‘yicha;
b) ikkita schyot bo‘yicha;
c) ikkita dastlabki hujjatlarda;
d) balansda.

12. Murakkab korrespondensiya – bu operasiyalarni quyidagicha aks ettirish:
a) ikkita schyot bo‘yicha;
b) bir schyotning debeti va ikkita schyotning krediti bo‘yicha;
c) ikkita schyotning debeti;
d) ikkita schyotning krediti.

13. Joriy buxgalteriya hisobi ma’lumotlari umumlashtiriladi:
a) oborot vedomostida;
b) saldo vedomostida;
c) sintetik schyotlarda;
d) analitik schyotlarda.

8 - mashg‘ulot

Mavzu: Schyotlar va ikkiyoqlamali yozuv – schyotlar tasnifi

Buxgalteriya hisobida qo‘llaniladigan schyotlar mohiyati, vazifalari va tayinlanishini chuqurroq o‘rganish maqsadida ular tasniflanadi.

21 – BXMS da keltirilgan barcha balansli schyotlarni tuzilishi va tayinlanishi bo‘yicha tasnif qiling. Uning uchun schyotlarning barchasining nomerlarini quyidagi guruhlar bo‘yicha jadvallarda aks ettiring.

1 - jadval.

Asosiy schyotlar

Mulkiy schyotlar	Pul mablag‘-larini hisobga oladigan schyotlar	Fondlarni hisobga oladigan schyotlar	Majburiyatlarni hisobga oladigan schyotlar	Olinadigan schyotlarni hisobga oladigan schyotlar
Ularga quyidagi schyotlar kiradi.				
Sch. № **Sch. №** **Sch. №**	**Sch. №** **Sch. №** **Sch. №**	**Sch. №** **Sch. №** **Sch. №**	**Sch. №** **Sch. №** **Sch. №**	**Sch. №** **Sch. №** **Sch. №**

2 - jadval.

Yig‘ib taqsimlovchi schyotlar	Tartibga soluvchi schyotlar	Кalkulyasiya schyotlari	Taqqoslovchi schyotlar	Tranzit schyotlar
Ularga quyidagilar kiradi.				
Sch. № **Sch. №** **Sch. №**	**Sch. №** **Sch. №** **Sch. №**	**Sch. №** **Sch. №** **Sch. №**	**Sch. №** **Sch. №** **Sch. №**	**Sch. №** **Sch. №** **Sch. №**

Mavzu: Schyotlar va ikkiyoqlamali yozuv - schyotlarni iqtisodiy mazmuni bo‘yicha tasnifi

21 - BXMSda keltirilgan barcha schyotlarni iqtisodiy mazmuni bo‘yicha quyidagi jadvalga joylashtiring.

Schyotlar guruhi	Guruhlar ichidagi schyotlar	Schyotlar№	Schyotlarning nomi
Ishlab chiqarish	**Asosiy ishlab chiqarish fondlari**		
	Кapital qo‘yilmalar va ta’mirlash		
Taqsimlash	**Mehnatga haq to‘lash**		
	Ijtimoiy sug‘urta bo‘yicha hisoblash		
	Foyda va zarar		
	Mablag‘larni taqsimlash		
	Fondlar		
Muomala	**Ta’minot jarayoni**		
	Sotish jarayoni		
	Pul mablag‘lari va hisoblashish-lar		
	Кredit va qarzlar		
Iste’mol	**Ishlab chiqarish iste’moli**		
	Asosiy ishlab chiqarishsiz fondlar		
	Noishlab chiqa-rish sferadagi sarf-xarajatlar		
	Ijtimoiy rivojlanish xarajatlari		

Mavzu: Schyotlar rejasi va tasnifi bo‘yicha test savollari

To‘g‘ri javobni ko‘rsating.

1. Nima uchun schyotlar tasniflanadi?

a) ishlash qulay bo‘lishi uchun;

b) xo‘jalik faoliyatini tasnif qilish uchun;

c) xo‘jalik faoliyatini buxgalteriya taxlili, zaruriy axborotlarni aniqlash va olish uchun;

d) nazorat tizimini tashkil etish uchun.

2. Schyotlarni iqtisodiy mazmuni bo‘yicha guruhlashdan maqsad nima?

a) xo‘jalik jarayonlarini aks ettirishni yagona prinsipini ta’minlash;

b) alohida tashkilotning xo‘jalik faoliyatini aks ettirish uchun zarur bo‘lgan schyotlar ro‘yxati va ularning bir xillik guruhlarini aniqlash;

c) analitik hisob tizimini tuzish uchun;

d) yig‘ma axborotlarni olish uchun.

3. Iqtisodiy mazmunlari bo‘yicha tasniflanganda schyotlar quyidagi guruhlarga bo‘linadi:

a) mablag‘lar schyotlari, mablag‘lar manbalarini tashkil etuvchi schyotlar, operasion schyotlar;

b) aktiv schyotlar, aktivlarni tashkil etuvchi manbalar schyotlari, xo‘jalik jarayonlari va ularning natijalarini hisobga oluvchi schyotlar;

c) tartibga soluvchi schyotlar, asosiy schyotlar, xo‘jalik jarayoni va ularning natijalarini hisobga oluvchi schyotlar;

d) fondlar schyotlari, hisoblashishlar schyotlari, mablag‘lar schyotlari.

4. Schyotlarni strukturasi bo‘yicha tasniflash nima uchun zarur?

a) schyotlarning oborotlari va saldo ma’nosini tushunish uchun;

b) schyot bo‘yicha obyektlar hisobi tartibini aniqlash uchun;

c) ishlash qulay bo‘lishi uchun;

d) nazorat tizimini tashkil etish uchun.

5. Strukturasi bo‘yicha tasniflanganda barcha schyotlarni quyidagi guruhlarga bo‘lish mumkin:

a) asosiy, operasion, taqsimlovchi, moliyaviy natijalar;

b) asosiy, tartibga soluvchi, operasion, taqsimlovchi moliyaviy natijalar, balansdan tashqari;

c) asosiy, tartibga soluvchi, kalkulyasion, yig‘uvchi – tarqatuvchi, balansdan tashqari, taqsimlovchi.

6. Balansdan tashqari schyotlar nima?

a) hozirgi vaqtda xo‘jalik organlarining balansiga ta’sir qilmaydigan voqea va operasiyalarni aks ettirish, shuningdek, mas’uliyatli saqlashga qaytadan ishlovga, komissiyaga, ijaraga qabul qilingan mablag‘larni aks ettirish uchun;

b) mazkur tashkilotga tegishli bo‘lmagan mablag‘larni hisobga olish uchun;

c) ijaraga olingan mablag‘larni hisobga olish uchun;

d) obyektlarni ikki xil bahoda hisobga olish uchun.

7. Buxgalteriya hisobining schyotlar rejasi – bu:

a) hisobda qo‘llaniladigan barcha analitik schyotlar ro‘yxati;

b) sintetik va analitik schyotlar yig‘indisi;

c) schyotlar ro‘yxati;

d) buxgalteriya hisobining sintetik ko‘rsatkichlarini umumiy nomenklaturasini klassifikatori.

8. Schyotlar rejasida schyotlar bo‘limlarga qaysi prinsipda guruhlangan?

a) strukturasi bo‘yicha;

b) iqtisodiy mazmuni bo‘yicha;

c) aktiv, passiv tuzilishi bo‘yicha.

9. Tranzit schyotlar qanday xarakterga ega ?

a) mulkiy;

b) yildan-yilga o‘tadigan;

c) hisobot davri ichida yopilib ketadigan;

d) asosiy schyotlar tarkibiga kiradi.

10. Tranzit schyotlar qaysi schyotlarga mansub?

a) faqat aktiv schyotlarga;

b) faqat passiv schyotlarga;

c) kontraktiv schyotlarga;

d) kontr passiv schyotlarga;

e) aktiv schyotlar va passiv schyotlar.

9 – mashg‘ulot.

Mavzu: Asosiy xo‘jalik jarayonlarining hisobi

Ta’minot jarayoni hisobi – “G‘alla - Alteg” ochiq aksionerlik jamiyati (OAJ) da 200_ yil avgust oyida quyidagi muomalalar sodir bo‘lgan.

1-jadval

Muomalalarning qisqacha mazmuni	Summa	Provodka	
		DT	KT
1	2	3	4
1. Fermalardan omborga quyidagi turdagi g‘alla xom ashyo sotib olindi, lekin puli berilmadi: **a) bug‘doy – 62,5 s** **b) arpa – 50 s** **c) makkajo‘xori – 38 s**	 **500.000** **300.000** **150.000**		
JAMI	**950.000**		
2. Fermalarga oldindan to‘langan bo‘nak (avans) summasi zachyot qilindi (surishildi) **3. Fermalardan g‘allalarni yuk avtotransportida tashib kelish uchun transport tashkilotiga pul o‘tkazib berish hisoblandi** **4. Chinobod neftebazasidan quyidagi turdagi neft mahsulotlari omborga qabul qilindi, lekin puli to‘lanmadi:** **a) benzin AN-76 – 13 s** **b) dizel yoqilg‘isi – 10 s**	**300.000** **150.000** **650.000** **350.000**		
5. Yoqilg‘ilarni tashib kelish uchun transport tashkilotiga pul o‘tkazib berish hisoblandi	**120.000**		
6. O‘rnatiladigan asbob-uskunalar montaj qilish uchun topshirildi **7. Mol yuboruvchilarga sotilgan mahsulot uchun pul hisob-kitob schyotiga kelib tushdi** **8. Bankdan qisqa muddatli kredit olinib quyidagi maqsadlar uchun yo‘naltirildi:** **a) fermer xo‘jaliklariga** **b) transport tashkilotlariga**	**800.000** **180.000** **650.000** **270.000**		
JAMI	**920.000**		

9. Кassadan ishchilarga ish haqi berildi **10. Hisob-kitob schyotidan kassaga naqd pul olib kelindi** **11. Hisobdor shaxslarning ortiqcha sarflagan safar xarajatlari kassadan to'landi** **12. Inventarizasiya natijasida idishlar tarkibida noto'g'ri hisobga olingan flyaga va bidonlar inventar va xo'jalik jihozlariga o'tkazildi** **13. Кassadagi naqd pul hisob-kitob schyotiga topshirildi** **14. Sotib olingan g'alla turlarini haqiqiy tannarxi aniqlansin (provodka berilmaydi)** **15. Sotib olingan neft mahsulotlarini haqiqiy tannarxi aniqlansin (provodka berilmaydi)**	**120.000** **100.000** **150.000** **60.000** **30.000**		

Topshiriqni bajarish uchun metodik ko'rsatma:

1. 1-jadvalda keltirilgan xo'jalik muomalalariga provodkalar berilsin.
2. Schyotlar ochilib 7-mashg'ulotning oborot vedomostida keltirilgan schyotlarning oxirgi qoldiqlari dastlabki saldo deb ko'chirib yozilsin va yuqorida keltirilgan provodkalar tarqatilib, oborotlari va oxirgi qoldiqlari chiqarilsin.
3. Ochilgan schyotlar ma'lumotlariga asosan, oborot vedomosti tuzilsin.
4. 14 va 15-operasiyalar bo'yicha g'alla va neft mahsulotlarining haqiqiy tannarxi aniqlansin. Buning uchun quyidagi 2 va 3-jadvallar tuzilsin.

2 - jadval

G'alla turlari	Sotib olindi		G'alla-ning xarid narxi, so'm	Transport xarajatla-rini taq-simlanishi, so'm	G'allaning haqiqiy tannarxi	
	Miq-dori, s	%			Jami, so'm	Is, so'm
Bug'doy Arpa Makkajo'xori						
JAMI				150.000		

3 - jadval.

Yonilg‘i	Sotib olindi		Yonilg‘i-ning xarid narxi, so‘m	Transport xa-rajatlarini taqsimlanishi, so‘m	Yonilg‘ining haqiqiy tannarxi	
	Miqdori, s	%			Jami, so‘m	Is, so‘m
Benzin AN-76 Dizel yonilg‘i						
JAMI				120.000		

10 - mashg‘ulot.

Mavzu: Ta’minot jarayonining hisobi

Quyida keltirilgan ma’lumotlarga asosan:

a) Buxgalteriya hisobi schyotlarini oching.

b) Provodka berib, schyotlarda aks ettiring. I0I0-schyoti bo‘yicha materiallarning haqiqiy tannarxini hisoblang.

Masalani echish uchun ma’lumotlar.

1. “G‘alla - Alteg” OAJ ning 200_ - yil I – iyulga sintetik schyotlar bo‘yicha qoldig‘i

Schyot-lar №	Schyotlarning nomi	Summa,so‘m	
		DT	KT
1010	Materiallar (haqiqiy tannarxi)	10500	-
5010	Kassa	280	-
5110	Hisob-kitob schyoti	26200	-
6010	Mol yuboruvchi va pudratchilar bilan	-	14100
4220	hisoblashish	160	-
6810	Hisobdor shaxslarga berilgan avans	-	13000
2010	Bankdan olingan qisqa muddatli ssuda	28400	-
6710	Asosiy ishlab chiqarish		
	Mehnatga haq to‘lash bo‘yicha xodimlar bilan	-	3700
	hisoblashish	-	1360
6520	Ijtimoiy organlar bilan hisoblashishlar	-	30694
8310	Ustav kapitali	-	4200
6410	Soliqlar bo‘yicha budjet bilan hisob-	13684	
2810	lashishlar	630	
4010	Tayyor mahsulot	-	12800
8710	Xaridorlarga jo‘natilgan mahsulot		
	Taqsimlanmagan foyda		
	JAMI		

Izoh: Bug‘doyning qoldig‘i:

a) yagona hisob bahosi – I0.000 so‘m;

b) Bug‘doyning haqiqiy tannarxini yagona hisob bahosidan og‘ishishi +500 so‘m.

2. 200_ - yil iyul oyida material va xomashyolarni sotib olish bo‘yicha quyidagi xo‘jalik muomalalari sodir bo‘lgan.

Xo‘jalik muomalalarining qisqacha mazmuni	Summa	Provodka	
		DT	KT
1. "G‘oliba" fermer xo‘jaligidan bug‘doy olindi. Yagona hisob bahosi.	4860		
2. Bug‘doyni tashib kelgan transport tashkilotiga pul o‘tkazib berish hisoblandi.	240		
3. Hisobdor shaxs tomonidan bug‘doyni yuklash-tushirish, xarajatlari to‘landi.	40		
4. "G‘oliba" fermer xo‘jaligiga topshirgan bug‘doyi uchun hisob-kitob schyotidan pul to‘landi.	4860		
5. G‘allani sotib olishni tashkil qiluvchi dallol tashkilotga pul o‘tkazib berish hisoblandi.	600		
6. Dallol tashkilotga komission haqi hisob-kitob schyotidan o‘tkazib berildi.	600		
7. Iyul oyida tegirmonga bug‘doy jo‘natildi. Yagona hisob bahosida.	7300		
8. Bug‘doyning hisob bahosidan og‘ishishi hisobdan chiqarildi.	?		

3. Masalani echishda quyidagi shakldagi jadvaldan foydalaning.

Tartib №	Ko‘rsatkichlar	Bug‘doy-ning hisob bahosi bo‘yicha qiymati, so‘m	Haqiqiy tannarxi, so‘m	Haqiqiy tannarxini hisob bahosidan og‘ishishi	
				Summa, so‘m	%
1.	Bug‘doyning oy boshiga qoldig‘i				
2.	Iyul oyida sotib olingan bug‘doy				
3.	Qoldig‘i bilan jami kirim				
4.	Iyul oyida tegir-monga jo‘natilgan bug‘doy, yagona hisob bahosida				
5.	Oy oxiriga qolgan bug‘doy				

11 - mashg‘ulot

Mavzu: Ishlab chiqarish jarayonining hisobi

“G‘alla - Alteg” OAJ da 200_ - yil avgust oyida quyidagi muomalalar sodir bo‘lgan.

Xo‘jalik muomalalarining qisqacha mazmuni	Summa	Provodka	
		DT	KT
1	2	3	4
1. Asosiy ishlab chiqarishga bug‘doy sarflandi: a) 1-navli un ishlab chiqarish uchun 2-tegirmonga yagona hisob bahosida b) yorma ishlab chiqarish uchun 3-tegirmonga yagona hisob bahosida 2. Bug‘doyning yagona hisob bahosidan og‘ishishi hisobdan chiqarildi (ma’lumotni 10-mashg‘ulot echimidan oling): a) 1- navli un ishlab chiqarish uchun 2-tegirmonga b) yorma ishlab chiqarish uchun 3-tegirmonga	 3800 2400 ? ?		
JAMI			
3. Tegirmonlarda ishlayotgan ishchilarga ish haqi hisoblandi: a) 2-tegirmon bo‘yicha b) 3-tegirmon bo‘yicha	 128.000 92.000		
JAMI	220.000		
4. Ishlab chiqarishni tashkil etadigan sex xodimlariga ish haqi hisoblandi.	52.000		
5. Xodimlarning ish haqlariga nisbatan ma’lum miqdorda ijtimoiy sug‘urtaga ajratma qilindi: a) 2-tegirmon bo‘yicha b) 3-tegirmon bo‘yicha c) sex xodimlari bo‘yicha	 32.000 23.000 13.000		
JAMI	68.000		
6. Asosiy vositalarga amortizatsiya hisoblandi: a) 2-tegirmon stanoklariga b) 3-tegirmon stanoklariga c) umumsex binolariga	 60.000 40.000 25.000		
JAMI	125.000		
7. Sarflangan elektroenergiya uchun rayon elektrotarmoq tashkilotiga pul o‘tkazib berish hisoblandi: a) 2-tegirmon bo‘yicha b) 3-tegirmon bo‘yicha c) umumsex ehtiyoji bo‘yicha	 32.000 28.000 15.000		
JAMI	75.000		
8. Oy oxirida umumsex xarajatlari 2 va 3-tegirmonlar o‘rtasida asosiy ishchilarning ish haqlariga nisbatan taqsimlandi: a) 2-tegirmonga o‘tkazildi	 ?		

b) 3-tegirmonga o'tkazildi **9. Ishlab chiqarishdan omborga reja tannarxida tayyor mahsulotlar qabul qilindi:** **a) 1-navli un 4832 kg 71-50 so'mdan** **b) yorma 5923 kg 38-00 so'mdan** **10. Mahsulotlarning haqiqiy tannarxi aniqlansin (provodka berilmaydi):** **11. Mahsulotlarning haqiqiy tannarxi bilan reja tannarxi orasidagi farqi aniqlanib provodka berilsin:** **a) 2-navli un bo'yicha** **b) yorma bo'yicha**	**?** **345488** **225074** **?** **?**		

Vazifa:
1). Muomalalarga provodkalar berilsin.
2). 2, 8 va 11 – muomalalarning summasi topilsin.
3). 8-muomalaning summasini topish uchun quyidagi shaklda umumishlab chiqarish (sex) xarajatlarini taqsimlash vedomosti tuzilsin

Umumishlab chiqarish (sex) xarajatlarini taqsimlash vedomosti

Mahsulot turlari	**Asosiy ish haqi**		**sex xarajatlari**	**Debetlanuvchi schyot**
	So'm	**%**		
1-navli un **Yorma**				
JAMI		**100 %**		

4). 10-mumomalaning summasini topish uchun quyidagi vedomostni tuzing. Bunda shuni inobatga oling: 2010-schyotining dastlabki qoldig'i:
a) 1-navli bug'doy bo'yicha – 2I000 so'm
b) yorma bo'yicha – I5377

Mahsulot tannarxini aniqlash vedomosti

Xarajat moddalari	**1-navli un**	**Yorma**
1. Tugallanmagan ishlab chiqarish **2. Xomashyo (bug'doy)** **3. Ish haqi** **4. Ijtimoiy sug'urtaga ajratma** **5. Amortizasiya** **6. Элektroenergiya** **7. Umumishlab chiqarish (sex) xarajati.**	**21000**	**15377**
JAMI		
8. Olingan mahsulot, s **9. 1 s mahsulotning haqiqiy tannarxi (so'm)**		

12-mashg‘ulot

Mavzu: Ishlab chiqarish jarayonining hisobi

Quyidagi ma’lumotlarga asosan:

1) 20I0 “Asosiy ishlab chiqarish” schyotining debetiga yozilgan har bir muomalaning mazmunini daftarga yozing va schyotlarga tarqating

2) 20I0 - schyotining kreditiga yoziladigan summani aniqlang; bu schyot bo‘yicha kredit oboroti nimani bildirishini yozib ko‘rsating

20I0 – schyot “Asosiy ishlab chiqarish ”

DT

КТ

Oy boshiga saldo	**537000**	
1) КТ 1010 “Materiallar” **2) КТ 2110 “Yarim tayyor mahsulot”** **3) КТ 6710 “Mehnat haqi bo‘yicha xodim bilan hisoblashishlar”** **4) КТ 6520 “Maqsadli davlat jamgarmalariga to‘lovlar”** **5) КТ 0230 “Mashina va asbob uskunalarning eskirishi”** **6) КТ 8910 “Kelgusi xarajatlar va to‘lovlar rezervi”** **7) КТ 2510 “Umumishlab chiqarish xarajatlari”** **8) КТ 6990 “Boshqa majburiyatlar”**	**820.000** **260.000** **1.415.000** **538.000** **62.000** **78.000** **915.000**	
Yanvar oyi oboroti	**4.873.000**	
Oy oxiriga saldo	**410.000**	

13 - mashg‘ulot.

Mavzu: Mahsulot sotish jarayonining hisobi

"G‘alla - Alteg" OAJ da 200_ - yil sentyabr oyida quyidagi muomalalar sodir bo‘lgan.

Muomalalarning qisqacha mazmuni	Summa	Provodka	
		DT	KT
1) Xaridorlardan sotiladigan mahsulot uchun bo‘nak summasi olindi: a) "Shirin kulcha" firmasidan b) "Doston" fermer xo‘jaligidan	 63.000 41.000		
JAMI	104.000		
2) Ombordan 1-navli un "Shirin kulcha" firmasiga jo‘natildi. a) miqdori 3500 kg b) sotish bahosi – c) QQS 20%	 420.000 84.000		
QQS bilan JAMI	504.000		
3) Sotilgan 1-nav unning haqiqiy tannarxi hisobdan chiqarildi (3500kg*70so‘m=245.000so‘m) 4) "Shirin kulcha" firmasidan olingan bo‘nak – summasi zachyot qilindi. (surishildi) 5) "Shirin kulcha" firmasi sotib olgan 1-nav uni uchun pul o‘tkazib berdi. 6) 1-nav un sotish bo‘yicha moliyaviy natija aniqlanib provodkalari berilsin.	245.000 63.000 441.000 ?		
7) Hisob-kitob schyotidan budjetga QQS summasi o‘tkazib berildi 8) "Doston" fermer xo‘jaligiga ombordan yorma em jo‘natildi: a) miqdori 4200kg b) sotish bahosi 1kg 65 so‘man c) QQS 20%	84.000 273.000 54.600		
JAMI	327.600		
9) "Doston" fermer xo‘jaligidan olingan bo‘nak summasi zachyot qilindi (surishildi) 10) Sotilgan yormaning haqiqiy tannarxi hisobdan chiqarildi (ma’lumotni 11-mashg‘ulotdan oling) 4200kg*41-346so‘m = 11) "Doston" fermer xo‘jaligi sotib olgan yorma uchun pul o‘tkazib berdi. 12) Yorma mahsulotini sotish bo‘yicha moliyaviy natija aniqlanib provodkalari berilsin.	41.000 173.653 286.600 ?		

Vazifa:
1). Muomalalarga provodkalar berilib, 11-mashg‘ulot bo‘yicha tuzilgan oborot vedomostida keltirilgan schyotlar bo‘yicha “samolyot” schyotlar ochilib muomalalar tarqatilsin.
2). 6 va I2-muomalalarning summalari aniqlanib provodkalar berilsin.
3). Sentyabr’ oyining oxiriga oborot vedomosti tuzilsin.

5-mavzu. Asosiy xo‘jalik jarayonlari hisobining prinsiplari bo‘yicha test savollari

1. Ombordan elevatorga g‘alla jo‘natildi.
A) DT Umumishlab chiqarish xarajatlari (2510)
KT Materiallar (1010);
B) DT Yordamchi ishlab chiqarishlar (2310)
KT Yoqilg‘i (I030);
S) DT Asosiy ishlab chiqarish (2010)
KT Xom ashyo va materiallar (1010);
D) Umumishlab chiqarish xarajatlari (2510)
KT Yoqilg‘ilar (1030).

2. Xo‘jalikning avtogarajiga yoqilg‘i sarflandi:
A) DT Asosiy ishlab chiqarish (2010)
KT Materiallar (1010);
B) DT Umumishlab chiqarish xarajati (2510)
KT Yoqilg‘i (1030);
S) DT Yordamchi ishlab chiqarish (2310)
KT Yoqilg‘i (1030);
D) DT Yordamchi ishlab chiqarish (2310)
KT Materiallar (1010).

3. Idora xodimlariga ish haqi hisoblandi:
A) DT Umumishlab chiqarish xarajatlari (2510)
KT Mexnatga haq to‘lash bo‘yicha xodimlar bilan hisoblashish;
B) DT Asosiy ishlab chiqarish (2010)
KT Kassa (5010);
S) DT Davr xarajatlari (ma’muriy xarajatlar 9420)
KT Mehnatga haq to‘lash bo‘yicha xodimlar bilan hisoblashish;
D) DT Yordamchi ishlab chiqarish (2310)
KT Kassa (5010).

4. Quyidagi provodka qanday ma'noni bildiradi:
DT "Asosiy ishlab chiqarish"
KT "Ijtimoiy sug'urta organlari bilan hisoblashish":
A) Xodimlarga kasallik varaqasi bo'yicha nafaqa hisoblash;
B) Asosiy ishlab chiqarish ishchilarining ish haqlaridan ijtimoiy sug'urtaga ajratma;
S) Kasallik varaqasi bo'yicha nafaqa berildi.

5. Umumishlab chiqarish xarajatlari asosiy ishlab chiqarishga o'tkazildi
A) DT Asosiy ishlab chiqarish (2010)
KT Umumishlab chiqarish xarajatlari (2510);
B) DT Yordamchi ishlab chiqarish (2310)
KT Umumishlab chiqarish xarajatlari (2510);
S) DT Tayyor mahsulot (2810)
KT Umumishlab chiqarish xarajatlari.

6. Omborda g'alla mahsulotini yetishmasligi invertasiya natijasida aniqlandi.
A) DT Material (1010)
KT Asosiy ishlab chiqarish (2010);
B) DT Kamomadlar (5910)
KT Asosiy ishlab chiqarish (2010);
S) DT Kamomadlar (5910)
KT Xomashyo va materiallar (1010);
D) DT Ustav kapitali (8310)
KT Materiallar (1010).

7. Quyidagi provodkaning ma'nosi nima?
DT "Xaridorlar va buyurtmachilardan olinadigan schyotlar" (4010)
KT "Tayyor mahsulotlarni sotishdan daromad" (9010)
A) Mahsulotni omborga qabul qilinishi;
B) Sotilgan mahsulotning haqiqiy tannarxini hisobdan chiqarish;
S) Xaridorlarga mahsulotni sotish narxida yuklab jo'natish;
D) Mol oluvchilar olgan mahsulotini qaytardi.

8. Sotilgan mahsulotni haqiqiy tannarxi hisobdan chiqarilgandagi provodka
A) DT Materiallar (1010)
KT Mol yuboruvchilar bilan hisoblashish (6010);
B) DT Sotilgan mahsulotning tannarxi (9I10)
KT Tayyor mahsulot (2810);
S) DT Tayyor mahsulot (2810)

КТ Asosiy ishlab chiqarish (2010);
D) DT Tayyor mahsulot (2810)
КТ Sotilgan mahsulotning tannarxi (9110);

9. Кorxona mulkini baholash prinsipining asosi nima?
A) birxillik baho;
B) reallik;
S) to‘liqlilik;
D) bir xillik va bahoning bir xilligi.

10. Mahsulotning to‘liq haqiqiy tannarxi deganda nima tushuniladi?
A) tayyor mahsulotning ishlab chiqarish tannarxi;
B) mahsulotning reja tannarxi;
S) mahsulotning normativ tannarxi;
D) ishlab chiqarilgan va sotilgan mahsulotning haqiqiy tannarxi.

14-mashg‘ulot

Mavzu. Hujjatlashtirish va inventarizasiya – asosiy dastlabki hujjatlarni tuzish

Quyidagi ma’lumotlarga asosan kassa kirim orderini tuzing.

200__ yil 9-dekabrdagi 440I-sonli kassa kirim orderi. Эkspeditor SH.Shermatovdan foydalanilmagan avans summasi 2000 so‘m qabul qilindi. Pul kassir G.G‘iyosova tomonidan qabul qilindi. Hujjat bosh buxgalter Sherov Sh. tomonidan tasdiqlangan.

Quyidagi ma’lumotlarga asosan kassa chiqim orderini tuzing:

200 -yil 10-dekabrdagi I20-sonli kassa chiqim orderi.

Safar xarajati uchun injener R.Raxmonovga I5000 so‘m berildi. Asos: OAJ direktori S.Salimovning 3-sonli buyrug‘i. R.Raxmonovning pasporti bo‘yicha pul berildi. Кassir G.G‘iyosova pul berishga ruxsat berdi. OAJ direktori S.Salimov.

Quyidagi ma’lumotlarga asosan avans hisobotini tuzing.

200__ yil 2I-dekabrdagi R.Rahmonovning I77-sonli avans hisoboti – 3-elevator xodimi. Avans hisoboti topshirilgan va bosh buxgalter tomonidan tasdiqlangan I3500 so‘mga. Foydalanilmay qolgan summa kassaga topshirilgan.

Schyotlar korrespondensiyasini tuzgan buxgalter Э.Эgamov

1. Yo‘l xarajati uchun – 5000 so‘m.
2. Sutkalik xarajati – 3000 so‘m.
3. Yotoqxona xarajati – 5500 so‘m.

Quyidagi ma’lumotlarga asosan, inventarizasiya natijalarini rasmiylashtiring.
Bosh inventarizasiya komissiyasining dalolatnomasidan ko‘chirma.

Quyidagi pozisiyalar bo‘yicha tovar-material qimmatliklarning buxgalteriyadagi ma’lumotlarini haqiqiysi bilan solishtirish natijasida tafovutlar aniqlangan:

A) bug‘doydan 1000 kg. kam – 80.000 so‘m, aybdor omborchi;

B) arpadan 300 kg. ko‘p I8000 so‘m – kirimga olindi;

S) makkajo‘xoridan 200 kg. 10000 so‘mlik kam, aybdor aniqlanmagan.

Provodkalari berilsin.

(korxona)

Hujjat №	Tuzish sanasi

Кassa chiqim orderi

Debet			Кredit	Summa	Maqsadli tayinlanish kodi
Strukturaviy bo'lim kabi	Кorrespondentla-nuvchi schyot	Analitik hisob kabi			

Berilsin____
(F.I.O.)
Asos:____
Summa____
(yozuv bilan)
____so'm _____tiyin
Ilova:______________________________________
Кorxona rahbari____________
(imzo)
Bosh buxgalter______________
(imzo)
Oldim_____________________________________
(yozuv bilan)
____so'm ______tiyin

"_______" _______ 200__ yil

(hujjatning nomi, nomeri, sanasi, berilgan joyi bo'yicha)

Pulni berdim kassir___________
(imzo)

Korxona nomi

Hujjat №	**Tuzish sanasi**

Kassa kirim orderi

____
____
____

(kimdan)

Asos: ______________________________ tiyin

____

Summa____________________________

____

(yozuv bilan)

___________________so‘m, _____tiyin

Ilova_______________________________

Bosh buxgalter________________

(imzo)

Qabul qildim kassir_____________

(imzo)

Korxona

_____ sonli kirim orderiga

“____” _________ 200 -yil

__________dan qabul qilindi

Asos:

dan olindi

Summa _________ so‘m ____

(raqam bilan)

____

_________ so‘m ____ tiyin

(shtampa)

Bosh buxgalter ______________

(imzo)

Kassir _______________

(imzo)

Кorxona nomi

Avans hisoboti
______so'm______tiyin

Nomer	Sana

Hisobotni tasdiqlayman
Rahbar ____________

(lavozimi)

____
(imzo)
"____" ______200 -yil

Strukturaviy bo'lim
Hisobdor shaxs____________________________________
(F.I.Sh.)
Lavozimi____

Кod

Кo'rsatkichlar nomi	**Summa**
Oldingi avans qoldiq	
Ortiqcha xarajat	
Кimdan avans olindi	
Jami olindi	
Sarflandi	
Qoldiq	
Ortiqcha xarajat	

Buxgalteriya yozuvi			
Debet		**Кredit**	
Schyot №	**Summa**	**Schyot №**	**Summa**

Ilova ________ Hujjatlar ________ varaqda
Hisobot tekshirildi. Tasdiqlangan ______ so'm ______ tiyin
Bosh buxgalter ________
(imzo)
Buxgalter ________
(imzo)
Qoldig'i tekshirildi
Ortiqchasi berildi. _____ so'm _____ tiyin "___" ___ 200__ yil
Buxgalter (kassir) ______ "___" ____ 200__ yil
(imzo)

Mavzu: Hujjatlashtirish va inventarizasiya bo‘yicha test savollari

To‘g‘ri javobning nomerini ko‘rsating.

1. Hisobda birlamchi kuzatuv tashkil etiladi:
A) xo‘jalik faoliyatini nazorat va tahlil qilish uchun;
B) buxgalteriya hisobi schyotlar tizimida yozuvlarni olib borish uchun;
S) axborotlarga keyinchalik ishlov berish uchun;
D) dastlabki hujjatlarni tuzish uchun.

2. Dastlabki kuzatuv – bu:
A) buxgalteriya hisobi tizimini axborot bilan ta’minlash;
B) xo‘jalik operasiyalar to‘g‘risidagi ma’lumotlarni baholash va tanlab olish;
S) hisob uchun tanlab olingan ob’ektlarning ta’rifi;
D) axborotlarni keyingi ishlov berishga uzatish.

3. Buxgalteriya hujjatlari – bu:
A) hisob ob’ekti to‘g‘risidagi axborotlarni aks ettiruvchi har qanday hujjat;
B) buxgalteriya hujjati to‘g‘risida tushuncha yo‘q;
S) amalga oshirilgan operasiyalarni yuridik jihatdan isbotlash;
imkoniyatini beradigan buxgalteriya hisobi to‘g‘risidagi axborotlarni o‘zida aks ettiradigan qog‘oz.

4. Hujjatlar quyidagi belgilarga qarab tasniflanadi:
A) tayinlanishi, operasiyalarni o‘z ichiga qamrab olishi;
B) tayinlanishi, tuzilishi, tuzilish joyi va axborotlarni hajmi bo‘yicha;
S) buyuruvchi va isbotlovchi;
D) tayinlanishi, operasiyalarni qamrab olish usuli, tuzilishi, tuzilish joyi, tuzish usuli va strukturasi bo‘yicha.

5. Inventarizasiya – bu:
A) hisob yozuvlarini haqiqiy mavjud mablag‘lar bilan taqqoslash;
B) material qimmatliklar, pul mablag‘lari mavjudligi va holatini tekshirish;
S) o‘g‘riliklarni aniqlash maqsadida mavjud mablag‘larni tekshirish;
D) mavjud mablag‘ va ularning manbalarini tekshirish.
6. Ob’ektlarni qamrab olish hajmi bo‘yicha barcha inventarizasiyalarni bo‘lish mumkin:
A) qisman va to‘liq;
B) rejali va rejasiz;
S) to‘satdan va rejali.

7. Kamomad bo‘lmasa, tabiiy kamayish normasi qo‘llaniladimi?
A) qisman qo‘llaniladi;
B) qo‘llanilmaydi;
S) to‘liq qo‘llaniladi;
D) rahbarning ixtiyoriga bog‘liq.

8. Omborda asosiy materiallardan etishmovchilik aniqlandi:
A) DT Kamomad va yo‘qotishlar (5910)
KT Materiallar (1010);
B) DT Materiallar (1010)
KT Kamomad va yo‘qotishlar (5910);
S) DT Ustav kapitali (8310)
KT Materiallar (1010);
D) DT Taqsimlanmagan foyda (8710)
KT Materiallar (1010).

9. Quyidagi provodka nimani anglatadi?
DT Moddiy zararni qoplash bo‘yicha xodimlarning qarzi (4730)
KT Kassa (5010)
A) kassadagi pulning kamomadi;
B) kassadan ish haqi berildi;
S) kassadan safar xarajati uchun avans berildi;
D) material sotib olindi.

10. Tabiiy kamayish normasi doirasidagi kamomad sex xarajatlariga o‘tkazildi:
A) DT Materiallar (1010)
KT Sex xarajatlari (2510);
B) DT Sex xarajatlari (2510)
KT Materiallar (1010);
S) DT Asosiy ishlab chiqarish (2010)
KT Materiallar (1010);
D) DT Yordamchi ishlab chiqarish (2310)
KT Materiallar (1010).

15-mashg‘ulot.

Mavzu. Buxgalteriya hisobotini tuzish uchun hisob axborotlarini umumlashtirish

“G‘alla-Alteg” ochiq turdagi aksioner jamiyatida 200_ yilning mart oyida quyidagi muomalalar sodir bo‘lgan:

Muomalalarning qisqacha mazmuni	Summa 2	Provodka	
		DT 3	KT 4
1. 2-martda Hisobdor shaxsga ortiqcha sarflagan summa kassadan berildi.	2000		
2. 5-mart kuni Hisobdor shaxs sarflanmay qolgan summani kassaga topshirdi.	1200		
3. 7-mart kuni Pul cheki bilan bankdagi hisob-kitob schyotidan kassaga pul olindi.	300.000		
4. Кassadan ish haqi berildi. 13 - mart kuni	250.000		
5. 10-mart kuni Hisobdor shaxsga safar xarajati uchun kassadan pul berildi.	8000		
6. 18-mart kuni xo‘jalik xarajati uchun ekspeditorga avans berildi.	3.000		
7. 20-mart kuni ish haqi kassadan berildi.	20.000		
8. 21-mart kuni o‘z vaqtida berilmagan ish haqi summasini hisob-kitob schyotiga topshirdi.	15.000		
9. 25-mart kuni Bankdagi hisob-kitob schyotidan kassaga pul olindi.	280.000		
10. 26-mart kuni Ish haqi kassadan berildi.	250.000		
11. 27-mart kuni Bosh iqtisodchiga safar xarajati uchun kassadan avans berildi.	18000		
12. 28-mart kuni o‘z vaqtida berilmagan ish haqi summasi hisob-kitob schyotiga topshirildi.	37.000		
13. 15-mart kuni Hisob-kitob schyotiga quyidagi manbalardan pul tushdi:			
A) mol sotib oluvchilardan	400.000		
B) bankdan qisqa muddatli kredit	300.000		
S) debitor qarzlar undirildi	40.000		
D)deponent summasi qabul qilindi	30.000		
Jami	770.000		
14. 16-mart kuni hisob-kitob schyotidan quyidagi maqsadlar uchun pul o‘tkazildi:			
A) mol yuboruvchilarga	600.000		
B) turli kreditorlarga	40.000		
S)kassaga olindi	500.000		

Jami **15. 18-mart kuni hisob-kitob schyotiga qabul qilindi:** **A) sotilgan mahsulot bo‘yicha** **B) turli debitorlardan** **Jami** **16. Hisob-kitob schyotidan sarflandi:** **A) mol yuboruvchilarga o‘tkazildi** **B) bank krediti qaytarildi** **S) byudjetga pul o‘tkazildi** **D) kassaga naqd pul olindi** **Jami**	**1.140.000** **800.000** **200.000** **1.000.000** **450.000** **650.000** **200.000** **380.000** **1.680.000**		
17. 25-mart kuni hisob-kitob schyotiga qabul qilindi: **A) sotilgan mahsulot uchun** **B) debitorlardan** **S) deponentlangan ish haqi summasi** **Jami** **18. 30-mart kuni turli kreditorlarga hisob-kitob schyotidan pul to‘landi.**	 **960.000** **50.000** **70.000** **1.080.000** **80.000**		

Vazifa

I. Yuqoridagi muomalalarga provodkalar berilsin.

2. Yuqoridagi ma’lumotlarga asosan, kassa muomalalari bo‘yicha kassa daftari hamda I-jurnal-orderi va I-vedomosti tuzilsin.

3. I-vedomostning oxirgi I-martga qoldiq 4.000 so‘m bo‘lganini inobatga oling.

4. Yuqoridagi ma’lumotlarga asosan, 2-jurnal-orderi va 2-vedomosti tuzilsin. Bunda hisob-kitob schyotidagi 1-martga qoldiq 600.000 so‘m bo‘lganini inobatga oling.

5. 2-vedomostning oxirgi kunga, ya’ni 3I-martga qolgan qoldig‘i chiqarilsin. Quyida kassa daftari hamda jurnal-order va vedomost shakllarini keltiramiz.

Kassa daftari

5010-schyoti bo‘yicha 200__ yil mart oyi uchun

Hujjat №	**Kimdan olindi, kimga berildi**	**Korrespondentlanuvchi schyot**	**Kirim, so‘m**	**Chiqim, so‘m**
	1-martga qoldiq			
	Oy bo‘yicha jami			
	31-martga qoldiq			

I-jurnal-order
200 -yil mart oyi uchun “Kassa” schyotining krediti bo‘yicha

Sana	**“Kassa” schyotining kreditidan quyidagi schyotlarning debetiga**							**Jami**
	Sch.№	**Sch.№**	**Sch.№**	**Sch.№**	**Sch.№**	**Sch.№**	**Sch.№**	
1. 2 va h.k.								
Jami								

1-vedomost
“Kassa” schyotini debeti bosh daftar bo‘yicha 200 -yil mart oyining boshiga qoldiq _________ so‘m

Sana	**“Kassa” schyotining debeti quyidagi schyotlarning krediti**						**Jami**
	Sch.№	**Sch.№**	**Sch.№**	**Sch.№**	**va x.k.**		
1. 2. va h.k.							
Jami							
Oy oxiriga saldo							

2-jurnal-order

5I10 “Hisob-kitob schyoti” ning krediti bosh daftar bo‘yicha 200_ yil mart oyining boshiga qoldiq ____________ so‘m

Sana	5110 schyotining debeti quyidagi schyotlarning krediti							Jami
	sch	sch	sch	sch	sch	va x.k		
1. 2 va h.k.								
Jami								

2-vedomost

5I10 “Hisob-kitob schyoti” ning debeti quyidagi schyotlarning krediti

Sana	5110 schyotining krediti quyidagi schyotlarning debeti							Jami
	sch	sch	sch	sch	sch	va x.k		
1. 2 va x.k.								
Jami								
31-martga qoldiq ____________ so‘m								

Mavzu: Buxgalteriya hisobotini tuzish uchun hisob axborotlarini umumlashtirish bo‘yicha test shaklidagi vazifalar

To‘g‘ri javobni ko‘rsating.
I. Buxgalteriya hisobining shakli – bu:
A) buxgalteriya registrlarining yig‘indisi;
B) axborotlarga ishlov berishning texnologik jarayoni;
S) axborotlarni birin-ketin ro‘yxatga olish;
D) strukturaviy elementlarning tizimi, ularning dastlabki hujjatlar bilan aloqasi, shuningdek hisobot axborotlarini taqdim etish usuli.

2. Buxgalteriya hisobi registrlari ularga birin-ketin yozilishiga qarab bo‘linadi:
A) xronologik va tizimli yozuv;
B) sintetik va analitik yozuv;
S) sintetik va xronologik yozuv;
D) xronologik va analitik yozuv.

3. Axborotlarni umumlashtirish darajasi bo‘yicha buxgalteriya hisobi registrlari bo‘linadi:
A) tizimli va tahliliy;

B) tahliliy va sintetik;
S) sintetik va xronologik;
D) xronologik va tahliliy.

4. Tashqi ko‘rinish bo‘yicha buxgalteriya hisobi registrlari bo‘linadi:
A) daftarlar, perfokartalar, jurnallar;
B) kartochkalar, bo‘sh varaqalar, daftarlar;
S) daftarlar, magnint lentalar, kartochkalar;
D) daftarlar, kartochkalar, bo‘sh varaqalar, perfokartalar, magnit disklari.

5. Hisob registrlarida xatolar vujudga keladi:
A) xodimlarning e’tiborsizligi bo‘yicha;
B) xodimlarning e’tiborsizligi va hisoblash texnikasining buzuqligi;
S) lokal va tranzit;
D) tranzit va raqamli.

6. Sintetik schyotlar bo‘yicha debet va kredit oborotlari o‘zaro teng bo‘lmasa xatolar quyidagicha aniqlanadi:
A) tanlash yo‘li bilan;
B) “Qizil storno” usulida;
S) belgilab qo‘yish yo‘li bilan;
D) korrektirovka usuli bilan.

7. Foydalaniladigan hisob texnikasiga qarab buxgalteriya hisobi shakllari bo‘ladi:
A) avtomatlashtirilgan va jurnalli;
B) qo‘lda va mashinaga mo‘ljallangan;
S) avtomatlashtirilgan va qo‘lda;
D) jurnalli va jadvalli.

8. Jurnal-orderlarga yozuvlar qaysi prinsipda amalga oshiriladi?
A) xohlagan usulda;
B) debet prinsipida;
S) kredit prinsipida;
D) aralash prinsipda.

9. Personal komp’yuterlardan foydalanilgan sharoitda yagona hisob shaklini qo‘llash mumkinmi?
A) mumkin;
B) mumkin emas;
S) agar birinchi avlod mashinalardan foydalanilsa mumkin

D) mumkin emas, chunki barcha korxonalarda axborotlardan foydalanish va uzatish darajasi har xil.

10. Jurnal-orderlarda sintetik va analitik schyotlar bo‘yicha yozuvlar quyidagi usul bilan birga olib beriladi:
A) shaxmat usul;
B) chiziqli usul;
S) aralash usul;
D) chiziqli-pozisiyali, shaxmat va aralash usul.

Xo‘jalik yurituvchi subyektlarning moliya-xo‘jalik faoliyati buxgalteriya hisobi schyotlar rejasi

I qism. Uzoq muddatli aktivlar

I bo‘lim. Asosiy vositalar, nomoddiy aktivlar va boshqa uzoq muddatli aktivlar

Schyot №	Schyotlar nomi	Schyot turi
0100	**ASOSIY VOSITALARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
0I10	Yer	
0III	Yerni obodonlashtirish	**A**
0II2	Uzoq muddatli ijara shartnomasi bo‘yicha olingan asosiy vositalarni obodonlashtirish	
0I20	Binolar, inshootlar va uzatgich moslamalar	
0I30	Mashina va uskuna	
0I40	Mebel va jihozlar	
0I50	Kompyuter jihozi va hisoblash texnikasi	
0I60	Transport vositalar	
0I70	Ishchi va mahsuldor hayvonlar	
0I80	Ko‘p yillik o‘simliklar	
0I90	Boshqa asosiy vositalar	
0I99	Konservasiya qilingan asosiy vositalar	
0200	**ASOSIY VOSITALARNIN ESKIRIShINI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**KA**
02II	Yerni obodonlashtirishning eskirishi	
02I2	Uzoq muddatli ijara shartnomasi bo‘yicha olingan asosiy vositalarni obodonlashtirishning eskirishi	
0220	Binolar, inshootlar va uzatgich moslamalar eskirishi	
0230	Mashina va uskunalarning eskirishi	
0240	Mebel va ofis jihozlarning eskirishi	
0250	Kompyuter jihozi va hisoblash texnikasining eskirishi	
0260	Transport vositalarning eskirishi	
0270	Ishchi hayvonlarning eskirishi	
0280	Ko‘p yillik o‘simliklar eskirishi	
0290	Boshqa asosiy vositalarning eskirishi	
0299	Uzoq muddatli ijara shartnomasi bo‘yicha olingan asosiy vositalar eskirishi	
0300	**UZOQ MUDDATLI IJARA ShARTNOMASI BO‘YIChA OLINGAN ASOSIY VOSITALARNI HISOBGA OLISh SChYoTI**	**A**
0310	Uzoq muddatli ijara shartnomasi bo‘yicha olingan asosiy vositalar	
0400	**NOMODDIY AKTIVLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**

0410	Patentlar, lisenziyalar va nou-xau	
0420	Savdo markalari, tovar belgilari va sanoat namunalari	
0430	Dasturiy ta’minot	
0440	Er va tabiiy resurslardan foydalanish huquqlari	
0450	Tashkiliy xarajatlar	
0460	Franchayz	
0470	Mualliflik huquqlari	
0480	Gudvil	
0490	Boshqa nomoddiy aktivlar	
0500	**NOMODDIY AKTIVLAR AMORTIZASIYaSI HISOBI SChYoTLARI**	**КА**
0510	Patentlar, lisenziyalar va nou-xaular amortizasiyasi	
0520	Savdo markalari, tovar belgilari va sanoat namunalarining amortizasiyasi	
0530	Dasturiy ta’minot amortizasiyasi	
0540	Er va tabiiy resurslardan foydalanish huquqlarining amortizasiyasi	
0550	Tashkiliy xarajatlarning amortizasiyasi	
0560	Franchayzning amortizasiyasi	
0570	Mualliflik huquqlarining amortizasiyasi	
0590	Boshqa nomoddiy aktivlarning amortizasiyasi	
0600	**UZOQ MUDDATLI INVESTISIYaLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
0610	Qimmatli qog‘ozlar	
0620	Sho‘‘ba xo‘jalik jamiyatlariga investisiyalar	
0630	Qaram xo‘jalik jamiyatlariga investisiyalar	
0640	Xorijiy kapitalga ega bo‘lgan korxonaga investisiyalar	
0690	Boshqa uzoq muddatli investisiyalar	
0700	**O‘RNATILADIGAN USKUNALAR HISOBI SChYoTLARI**	**A**
0710	O‘rnatiladigan uskunalar-mamlakatimizda ishlab chiqarilgan	
0720	O‘rnatiladigan uskunalar-import	
0800	**КAPITAL QO‘YILMALAR HISOBI SChYoTLARI**	**A**
0810	Tugallanmagan qurilish	
0820	Asosiy vositalarni sotib olish	
0830	Nomoddiy aktivlarni sotib olish	
0840	Asosiy podani tashkil qilish	
0850	Erni obodonlashtirishga qilingan kapital qo‘yilmalar	
0860	Uzoq muddatli ijara shartnomasi bo‘yicha olingan asosiy vositalarga qilingan kapital qo‘yilmalar	
0890	Boshqa kapital qo‘yilmalar	
0900	**UZOQ MUDDATLI DEBITOR QARZLAR VA КEChIKTIRILGAN XARAJATLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
0910	Olingan veksellar	
0920	Uzoq muddatli ijara bo‘yicha olinadigan to‘lovlar	
0930	Xodimlarning uzoq muddali qarzi	

0940	Boshqa uzoq muddatli qarzlar	
0950	Vaqtlar bo‘yicha farqi bilan muddati uzaytirilgan uzoq muddatli xarajatlar	
0960	Diskontlar (chegirmalar) bo‘yicha muddati uzaytirilgan uzoq muddatli xarajatlar	
0990	Boshqa muddati uzaytirilgan uzoq muddatli xarajatlar	

II qism. Joriy aktivlar

II bo‘lim. Tovar-moddiy zaxiralari

1000	**MATERIALLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
1010	Xomashyo va materiallar	
1020	Sotib olingan yarim tayyor mahsulotlar va butlovchi buyumlar	
1030	Yoqilg‘ilar	
1040	Ehtiyot qismlar	
1050	Qurilish materiallari	
1060	Idish va idishbop materiallar	
1070	Chetga qayta ishlash uchun berilgan materiallar	
1080	Inventarlar va xo‘jalik jihozlari	
1090	Boshqa materiallar	
1100	**O‘STIRIShDAGI VA BOQUVDAGI HAYVONLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
II10	O‘stirishdagi hayvonlar	
II20	Bo‘rdoqiga boqilayotgan xayvonlar	
1500	**MATERIALLAR TAYYoRLASh VA SOTIB OLIShNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
I510	Materiallar tayyorlash va sotib olish	
1600	**MATERIALLAR QIYMATIDAGI FARQLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
I610	Materiallar qiymatidagi farqlar	
2000	**ASOSIY IShLAB ChIQARISh HISOBI SChYoTI**	**A**
2010	Asosiy ishlab chiqarish	
2100	**O‘ZIDA IShLAB ChIQARILGAN YaRIM TAYYoR MAHSULOTLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
2I10	O‘zi ishlab chiqargan yarim tayyor mahsulotlar	
2300	**YoRDAMChI IShLAB ChIQARIShNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
2310	Yordamchi ishlab chiqarish	
2500	**UMUMIShLAB ChIQARISh XARAJATLARINI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
2510	Umumishlab chiqarish xarajatlari	
2600	**IShLAB ChIQARIShDAGI YaROQSIZ MAHSULOTLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
2610	Ishlab chiqarishdagi brak	

2700	**XIZMAT KO‘RSATUVChI XO‘JALIKLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
2710	Xizmat ko‘rsatuvchi xo‘jaliklar	
2800	**TAYYoR MAHSULOTLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
2810	Ombordagi tayyor mahsulot	
2820	Ko‘rgazmadagi tayyor mahsulot	
2830	Komissiyaga berilgan tayyor mahsulot	
2900	**TOVARLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
2910	Ombordagi tovarlar	
2920	Chakana savdodagi tovarlar	
2930	Ko‘rgazmadagi tovarlar	
2940	Ijara (kira)dagi tovarlar	
2950	Tovar bilan band va bo‘sh idish	
2960	Komissiyaga berilgan tovarlar	
2970	Yo‘ldagi tovarlar	
2980	Savdo ustamasi	**KA**
2990	Boshqa tovarlar	

III bo‘lim. Kelgusi davr xarajatlari va kechiktirilgan xarajatlar joriy qismi

3100	**KELGUSI DAVR XARAJATLARINI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
3I10	Oldindan to‘langan ijara haqi	
3I20	Oldindan to‘langan xizmat haqlari	
3I90	Boshqa oldindan to‘langan xarajatlar	
3200	**KEChIKTIRILGAN XARAJATLARINI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
3210	Vaqtinchalik farqlar bo‘yicha kechiktirilgan daromad (foyda) solig‘i	
3220	Diskont (chegirma)lar bo‘yicha muddati kechiktirilgan xarajatlar	
3290	Boshqa kechiktirilgan xarajatlar	

IV bo‘lim. Olinadigan schyotlar-joriy qismi

4000	**OLINADIGAN SChYoTLAR**	**A**
4010	Xaridor va buyurtmachilardan olinadigan schyotlar	
4020	Olingan veksellar	
4100	**ALOHIDA BO‘LINMALAR, ShO‘ЪBA VA QARAM XO‘JALIK JAMIYaTLARIDAN OLINADIGAN SChYoTLAR**	**A**
4I10	Alohida bo‘linmalardan olinadigan schyotlar	
4I20	Sho‘ba va ram xo‘jalik jamiyatlaridan olinadigan schyotlar	
4200	**XODIMLARGA BERILGAN BO‘NAKLAR HISOBI SChYoTLARI**	**A**
4210	Mehnat xa bo‘yicha berilgan bo‘naklar	
4220	Xizmat safarlari uchun berilgan bo‘naklar	
4230	Umumxo‘jalik xarajatlari uchun berilgan bo‘naklar	

4290	Xodimga berilgan bosh bo‘naklar	
4300	**MOL ETKAZIB BERUVChILAR VA PUDRATChILARGA BERILGAN BO‘NAKLAR HISOBI SChYoTLARI**	**A**
4310	TMQ lar uchun mol etkazib beruvchilar va pudratchilarga berilgan bo‘naklar	
4320	Uzoq muddatli aktivlar uchun mol etkazib beruvchilar va pudratchilarga berilgan bo‘naklar	
4330	Bosh berilgan bo‘naklar	
4400	**BuDJETGA BO‘NAK TO‘LOVLAR HISOBI SChYoTI**	**A**
4410	Byudjetga soliaqlar va yig‘imlar bo‘nak to‘lovlar (turlari bo‘yicha)	
4500	**DAVLAT MAQSADLI FONDLARIGA VA SUG‘URTA BO‘YIChA BO‘NAK TO‘LOVLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLARI**	**A**
4510	Sug‘urta bo‘yicha bo‘nak to‘lovlari	
4520	Davlat maqsadli fondlariga bo‘nak to‘lovlari	
4600	**USTAV KAPITALIGA BADALLAR BO‘YIChA TA’SISChILARNING QARZI HISOBI SChYoTI**	**A**
4610	Ustav kapitalga badallar bo‘yicha ta’sischilarning qarzi	
4700	**XODIMNING BOShQA OPERASIYaLAR BO‘YIChA QARZI HISOBI SChYoTI**	**A**
4710	Kreditga solingan tovarlari bo‘yicha xodimning qarzi	
4720	Berilgan qarzlar bo‘yicha xodimning qarzi	
4730	Moddiy zararni qoplash xodimning qarzi	
4790	Xodimning boshqa qarzi	
4800	**TURLI DEBITORLARNING QARZLARI HISOBI SChYoTI**	**A**
4810	Uzoq muddatli ijara bo‘yicha olinadigan joriy to‘lovlar	
4820	Qisqa muddatli ijara bo‘yicha olinadigan joriy to‘lovlar	
4830	Olinadigan foizlar	
4840	Olinadigan dividendlar	
4850	Olinadigan royalti	
4860	Da’volar bo‘yicha olinadigan schyotlar	
4890	Boshqa debitorlarning qarzi	
4900	**DARGUMON QARZLAR BO‘YIChA REZERV HISOBI SChYOTI**	**KA**
4910	Dargumon qarzlar bo‘yicha rezervni hisobga oluvchi schyotlar	

V bo‘lim. Pul mablag‘lari, qisqa muddatli investisiyalar va boshqa joriy aktivlar

5000	**KASSADAGI PUL MABLAG‘LARINI HISOBGA OLUVChI SChYOTLAR**	**A**
5010	Milliy valyutadagi pul mablag‘lari	
5020	Chet el valyutasidagi pul mablag‘lari	
5100	**HISOB-KITOB SChYoTIDAGI PUL MABLAG‘LARINI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
5I10	Hisob-kitob schyoti	
5200	**ChET EL VALYuTASIDAGI PUL MABLAG‘LARINI**	**A**

	HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR	
5210	Mamlakat ichidagi valyuta schyotlari	
5220	Chet eldagi valyuta schyotlari	
5500	**BANКDAGI MAXSUS SChYoTLARDAGI PUL MABLAGʻLARINI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
5510	Akkredetivlar	
5520	Chek daftarlari	
5530	Boshqa maxsus schyotlar	
5600	**PUL ЭКVIVALENTLARINI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
5610	Pul ekvivalentlari (turlari boʻyicha)	
5700	**YoʻLDAGI PUL MABLAGʻ (OʻTКAZMA)LARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
5710	Yoʻldagi (joʻnatmalar) pul mablagʻlari	
5800	**QISQA MUDDATLI INVESTISIYaLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**A**
5810	Qimmatli qogʻozlar	
5830	Berilgan qisqa muddatli qimmatli qogʻozlar	
5890	Boshqa joriy investisiyalar	
5900	**КAMOMADLAR VA QIYMATLIКLARNI BUZILIShIDAN YoʻQOTISh VA BOShQA JORIY AКTIVLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	
5910	Кamomadni va moddiy boyliklarning buzilishidan keladigan nobudgarchiliklar	
5920	Boshqa joriy aktivlar	

III qism. Majburiyatlar

VI bo‘lim. Joriy majburiyatlar

6000	**MOL YETKAZIB BERUVChILAR VA PUDRATChILARGA TO‘LANADIGAN SChYoTLAR**	**P**
6010	Mol yetkazib beruvchilar va pudratchilarga to‘lanadigan schyotlar	
6020	Berilgan veksellar	
6100	**ALOXIDA BO‘LINMALAR, SHO’BA VA QARAM XO‘JALIK JAMIYaTLARIGA TO‘LANADIGAN SChYoTLAR**	**P**
6I10	Aloxida bo‘linmalarga to‘lanadigan schyotlar	
6I20	Sho‘ba va qaram xo‘jalik	
6200	**KECHIKTIRILGAN DAROMADLARNI HISOBGA OLUVCHI SCHYOTLAR**	**P**
6210	Diskont ko‘rinishdagi (chegirma) muddati uzaytirilgan daromadlar	
6220	Mukofot (ustama) ko‘rinishidagi muddati uzaytirilgan daromadlar	
6230	Boshqa kechiktirilgan daromadlar	
6240	Soliqlar va majburiy to‘lovlar bo‘yicha muddati uzaytirilgan majburiyatlar	
6250	Vaqtinchalik farqlar bo‘yicha muddati uzaytirilgan majburiyatlar	
6290	Boshqa kechiktirilgan majburiyatlar	
6300	**OLINGAN BO‘NAKLAR HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**P**
6310	Xaridorlar va buyurtmachilardan olingan bo‘naklar	
6320	Aksiyaga yozilganlardan olingan bo‘naklar	
6390	Boshqa olingan bo‘naklar	
6400	**BYUDJETGA TO‘LOVLAR BO‘YIChA QARZNING HISOBI SCHYoTI**	**P**
6410	Byudjetga to‘lovlar bo‘yicha qarz (turlari bo‘yicha)	
6500	**SUG‘URTA VA DAVLAT MAQSADLI FONDLARIGA TO‘LOVLAR BO‘YIChA QARZNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**P**
6510	Sug‘urta bo‘yicha to‘lovlar	
6520	Davlat maqsadli fondlariga to‘lovlar	
6600	**TAЪSISChILARGA QARZLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**P**
6610	To‘lanadigan dividendlar	
6620	Chiqib ketayotgan ta’sischilarga ularning ulushi bo‘yicha qarz	
6700	**MEHNAT HAQI BO‘YIChA XODIM BILAN HISOB-KITOBLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**P**
6710	Mehnat haqi bo‘yicha xodim bilan hisob-kitoblar	
6720	Deponentlangan mehnat haqi	
6800	**QISQA MUDDATLI KREDITLAR VA QARZLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**P**
6810	Qisqa muddatli bank kreditlari	
6820	Qisqa muddatli qarzlar	

6830	To‘lanadigan obligasiyalar	
6840	To‘lanadigan veksellar	
6900	Turli kreditlarga bo‘lgan qarzlarni hisobga oluvchi schyotlar	**P**
6910	To‘lanadigan qisqa muddatli ijara haqi	
6920	Hisoblangan foizlar	
6930	Royalti bo‘yicha qarzlar	
6940	Kafolatlar bo‘yicha qarz	
6950	Uzoq muddatli majburiyatlar-joriy qismi	
6960	Da’volar bo‘yicha to‘lanadigan schyotlar	
6970	Hisobdor shaxslardan qarz	
6990	Boshqa majburiyatlar	

VII bo‘lim. Uzoq muddatli majburiyatlar

7000	**MOL ETKAZIB BERUVChILAR VA PUDRATChILARGA TO‘LANADIGAN UZOQ MUDDATLI SChYoTLAR**	**P**
7010	Mol yuboruvchi va pudratchilarga to‘lanadigan schyotlar	
7020	Berilgan veksellar	
7100	**AJRATILGAN BO‘LINMALAR, ShO‘BA VA QARAM XO‘JALIK JAMIYaTLARIGA BO‘LGAN UZOQ MUDDATLI QARZ**	**P**
7I20	Sho‘ba va qaram xo‘jalik jamiyatlariga to‘lanadigan uzoq muddatli qarz	
7200	**MUDDATI UZAYTIRILGAN UZOQ MUDDATLI MAJBURIYaTLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**P**
7210	Diskont (chegirma) ko‘rinishidagi muddati uzaytirilgan uzoq muddatli daromadlar	
7220	Mukofot (ustama) ko‘rinishidagi muddati uzaytirilgan uzoq muddatli daromadlar	
7230	Boshqa muddati uzaytirilgan uzoq muddatli daromadlar	
7240	Soliqlar va majburiy to‘lovlar bo‘yicha muddati uzaytirilgan uzoq muddatli majburiyatlar	
7250	Vaqtlar bo‘yicha farqlar bilan muddati uzaytirilgan daromad (foyda) solig‘i bo‘yicha uzoq muddatli majburiyatlar	
7290	Boshqa muddati uzaytirilgan uzoq muddatli majburiyatlar	
7300	**XARIDORLAR VA BUYuRTMAChILARDAN OLINGAN BO‘NAKLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**P**
7310	Xaridorlar va buyurtmachilardan olingan bo‘naklar	
7800	**UZOQ MUDDATLI KREDITLAR VA QARZLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**P**
7810	Uzoq muddatli bank kreditlari	
7820	Uzoq muddatli qarzlar	
7830	To‘lanadigan obligasiyalar	
7840	To‘lanadigan veksellar	
7900	**TURLI KREDITLARGA TO‘LANADIGAN UZOQ MUDDATLI QARZLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**P**
7910	To‘lanadigan uzoq muddatli ijara haqi	
7920	Turli kreditorlarga to‘lanadigan boshqa uzoq muddatli qarzlar	

VI qism. Xususiy kapital

VIII bo‘lim. Кapital, taqsimlanmagan foyda va rezervlar

8300	**USTAV КAPITALINI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**P**
8310	Oddiy aksiyalar	
8320	Imtiyozli aksiyalar	
8330	Pay va qo‘yilmalar	
8400	**QO‘ShILGAN КAPITALNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**P**
8410	Эmissiya daromadi	
8420	Ustav kapitalini shakllantirishda kursdagi farqi	
8500	**REZERV КAPITALINI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**P**
8510	Aktivlarni qayta baholash bo‘yicha tuzatishlar	
8520	Rezerv kapitali	
8530	Bepul olingan mulk	
8600	**SOTIB OLINGAN XUSUSIY AКSIYaLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**P**
8610	Sotib olingan xususiy aksiyalar-oddiy	
8620	Sotib olingan xususiy aksiyalar-imtiyozli	
8700	**TAQSIMLANMAGAN FOYDA (QOPLANMAGAN ZARAR)NI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**P**
8710	Hisobot davrining taqsimlanmagan foydasi (qoplanmagan zarar)	
8720	Jamg‘arilgan foyda (qoplanmagan zarar)	
8800	**MAQSADLI TUShUMLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**P**
8810	Grantlar	
8820	Subsidiyalar	
8830	A’zolik badallari	
8840	Maqsadli foydalanish maqsadida berilgan soliq imtiyozlari	
8890	Boshqa maqsadli tushumlar	
8900	**КELGUSI XARAJATLAR VA TO‘LOVLAR REZERVLARINI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**P**
8910	Кelgusi xarajatlar va to‘lovlari rezervlari	

V qism. Moliyaviy natijalarning shakllanishi va ishlatilishi
IX bo‘lim. Daromadlar va xarajatlar

9000	**ASOSIY (OPERASION) FAOLIYaTNING DAROMADLARINI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**T**
9010	Tayyor mahsulot sotishdan daromadlar	
9020	Tovarlarni sotishdan olingan daromadlar	
9030	Bajarilgan ishlar va ko‘rsatilgan xizmatlardan olingan daromadlar	
9040	Sotilgan tovarlarni qaytarish	
9050	Xaridor va buyurtmachilarga berilgan chegirmalar	**КP**
9100	**SOTILGAN MAHSULOT (IShLAR, XIZMATLAR) TANNARXINI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**КP**
9I10	Sotilgan tayyor mahsulot tannarxi	**T**

9I20	Sotilgan tovarlar tannarxi	
9I30	Bajarilgan ishlar va xizmatlar tannarxi	
9I40	Davriy hisobda TMZ sotib olish/xarid qilish	
9I50	Davriy hisobda TMZ bo‘yicha tuzatishlar	
9200	**ASOSIY VOSITALAR VA BOShQA AKTIVLARNING ChIQIB KETIShINI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**T**
9210	Asosiy vositalar tugatilishi	
9220	Boshqa aktivlarning tugatilishi	
9300	**ASOSIY FAOLIYaTNING BOShQA DAROMADLARINI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**T**
9310	Asosiy vositalarni tugatilishidan olingan foyda	
9320	Boshqa aktivlarni tugatilishidan olingan foyda	
9330	Undirilgan boqimanda, jarima va burchsizliklar	
9340	O‘tgan yillar foydalari	
9350	Qisqa muddatli ijaradan olingan daromadlar	
9360	Kreditor va deponent qarzlarni hisobdan chiqarishdan tushgan daromadlar	
9370	Xizmat ko‘rsatuvchi xo‘jaliklar daromadlari	
9380	Qaytarilmaydigan moliyaviy yordam	
9390	Boshqa operasion daromadlar	
9400	**DAVR XARAJATLARINI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**T**
9410	Sotish bo‘yicha xarajatlar	
9420	Ma’muriy xarajatlar	
9430	Boshqa operasion xarajatlar	
9440	Kelgusida soliqqa tortiladigan bazadan chegiriladigan hisobot davri xarajatlari	
9500	**MOLIYaVIY FAOLIYaT BO‘YIChA DAROMARLARNI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**T**
9510	Royalti ko‘rinishidagi daromadlar	
9520	Dividendlar ko‘rinishidagi daromadlar	
9530	Foizlar ko‘rinishidagi daromadlar	
9540	Valyutalar kurslari farqlaridan olingan daromadlar	
9550	Uzoq muddatli ijaradan olingan daromadlar	
9560	Qimmatli qog‘ozlarni qayta baholashdan olingan daromadlar	
9590	Moliyaviy faoliyatdan olingan boshqa daromadlar	
9600	**MOLIYAVIY FAOLIYaT BO‘YICHA XARAJATLARNI HISOBGA OLUVCHI SCHYOTLAR**	**T**
9610	Foizlar ko‘rinishidagi xarajatlar	
9620	Valyutalar kurslari farqlaridan zararlar	
9630	Qimmatli qog‘ozlarni chiqarish va tarqatish bo‘yicha xarajatlar	
9690	Moliyaviy faoliyat bo‘yicha boshqa xarajatlar	
9700	favqulotda foyda (zarar)larni hisobga oluvchi schyotlar	**T**
9710	favquloddagi foydalar	
9720	favquloddagi zararlar	
9800	**SOLIQLAR VA YIG‘IMLARNI TO‘LASH UCHUN FOYDANING ISHLATILISHINI HISOBGA OLUVCHI SCHYOTLAR**	**T**

9810	Daromad (foyda) solig‘i bo‘yicha xarajatlar	
9820	Foydadan boshqa soliqlar va yig‘imlar bo‘yicha xarajatlar	
9900	**YaKUNIY MOLIYaVIY NATIJANI HISOBGA OLUVChI SChYoTLAR**	**T**
9910	Yakuniy moliyaviy natija	

VI qism. Balansdan tashqari schyotlar

00I	Qisqa muddatli ijara bo‘yicha olinadigan asosiy vositalar	Bt
002	Mas’ul saqlashga qabul qilingan tovar-moddiy qimmatliklari	Bt
003	Qayta ishlashga qabul qilingan materiallar	Bt
004	Komissiyaga qabul qilingan tovarlar	Bt
005	O‘rnatish uchun qabul qilingan asbob-uskuna	Bt
006	Qat’iy hisobot blankalari	Bt
007	To‘lashga qobiliyatsiz debitorlarning zararga o‘tkazilgan qarzi	Bt
008	Majburiyatlar va to‘lovlar ta’minoti-olingan	Bt
009	Majburiyatlar va to‘lovlar ta’minoti-berilgan	Bt
010	Uzoq muddatli ijara shartnomasi bo‘yicha berilgan asosiy vositalar	Bt
0II	Ssuda shartnomasi bo‘yicha olingan mulk	Bt
0I2	Kelgusi davrlar soliqqa tortiladigan bazasidan chegiriladigan xarajatlar	Bt
0I3	Vaqtinchalik soliq imtiyozlari (turlari bo‘yicha)	Bt
0I4	Foydalanishga inventar va xo‘jalik jihozlari	Bt

Mundarija

Buxgalteriya hisobining predmeti va metodi..3
Buxgalteriya balansi...11
Schyotlar tizimi va ikkiyoqlamali yozuv...18
Asosiy xo‘jalik jarayonlarining hisobi..27
Hujjatlashtirish va invertarizasiya..37
Buxgalteriya hisobotini tuzish uchun hisob axborotlarini umumlashtirish 43
Xo‘jalik yurituvchi sub’ektlarning moliya-xo‘jalik faoliyati buxgalteriya hisobi schyotlar rejasi...50

A.S Sotivoldiyev, B.O.Bolibekov

Buxgalteriya hisobi nazariyasi

fanidan masalalar to'plami

Muharrir L. Baxranov
Kompyuterda sahifalovchi B. Gafurova

Bosishga ruxsat etildi 30.10.2007 yil. Qog'oz bichimi 60x84 $\frac{1}{16}$.
Hisob-nashr tabog'i 4. Adadi 300. Buyurtma № 255

"IQTISOD-MOLIYa" nashriyoti
700084, Toshkent, Kichik halqa yo'li ko'chasi, 7-uy

Toshkent Moliya instituti bosmaxonasida rizografiya usulida chop etildi.
700084, Toshkent, Kichik halqa yo'li ko'chasi, 7-uy